

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีในประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเป็นอาหารพืชหรือบำรุงดิน รวมถึงเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และปัจจุบันมีการสั่งปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศมาจำหน่ายและผสมเพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรในปริมาณมากขึ้นทุกปี แต่ปรากฏว่าปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายในท้องตลาดนั้น มักจะมีปุ๋ยเคมีปลอม ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้หากปุ๋ยเคมีก็น้อยกว่าที่แจ้งไว้ในฉลาก ปริมาณธาตุอาหารพืชไม่ถูกต้องครบถ้วนตามข้อความที่แจ้งไว้ในฉลาก เป็นการเอาเปรียบแก่เกษตรกรและหวังผลกำไรเกินควร โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายแก่ผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกร และยังเป็นการเสียหายแก่นโยบายการส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายเกี่ยวข้องกับปุ๋ยขึ้น เพื่อควบคุมการผลิต การขาย และการนำหรือสั่งปุ๋ยเคมีเข้ามาในราชอาณาจักรให้เป็นไปโดยสุจริต เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภคคือเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้ได้รับความคุ้มครองสูงสุด

ซึ่งในบทนี้ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเรื่องปุ๋ยเคมีไม่ว่าจะเป็นความหมาย รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งของไทยและต่างประเทศ

3.1 พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สืบเนื่องจากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรมีมากขึ้น รวมถึงในระยะหลังมีการส่งเสริมให้ใช้อินทรีย์วัตถุและมีการนำเทคโนโลยีทางชีวภาพเข้ามาใช้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มคุณค่าของธาตุอาหารพืชมากขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับมานาน และมีวัตถุประสงค์มุ่งควบคุมปุ๋ยเคมีเป็นหลักโดยมิได้มีบทบัญญัติควบคุมปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ที่ชัดเจน เป็นเหตุให้มีปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้คุณภาพออกสู่ท้องตลาด นอกจากนั้นอัตราโทษที่กำหนดไว้เดิมไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและค่าเงินที่เปลี่ยนแปลงไป นิติบัญญัติจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 เดิมให้สอดคล้องกับการใช้ปุ๋ยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่ม

“ปุ๋ยเชิงประกอบ” หมายความว่าปุ๋ยเคมีที่ทำขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีและมีธาตุอาหารหลักอย่างน้อยสองธาตุขึ้นไป

“ธาตุอาหาร” หมายความว่าธาตุที่มีอยู่ในปุ๋ยและสามารถเป็นอาหารแก่พืชได้

“ธาตุอาหารหลัก” หมายความว่าธาตุอาหารไนโตรเจนฟอสฟอรัสหรือโพแทสเซียม

“ธาตุอาหารรอง” หมายความว่าธาตุอาหารแมกนีเซียมแคลเซียมหรือกำมะถัน

ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปุ๋ยเคมี (Chemical Fertilizers) หมายถึงปุ๋ยที่ได้จากสารอนินทรีย์ หรืออินทรีย์สังเคราะห์ ซึ่งมีธาตุอาหารหลัก NPK โดยมีขบวนการตั้งต้นมาจากก๊าซแอมโมเนีย (NH_3) ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ไอน้ำ และเมื่อนำมารวมกับกรดโดยผ่านขบวนการทางเคมี จะได้ธาตุ N P K ออกมาเป็นแม่ปุ๋ยสูตรต่างๆ แล้วแต่จะใช้ กรด ชนิดใดในการทำปฏิกิริยาประเทศไทยยังไม่มีโรงงานผลิตแม่ปุ๋ย เพราะต้นทุนการผลิตสูงจึงนำเข้าแม่ปุ๋ยมาจากต่างประเทศ เช่น ยูเรีย แอมโมเนียเหลวหินฟอสเฟตและโพแทสเซียมคลอไรด์ เป็นต้นเมื่อโรงงานปุ๋ยในประเทศได้แม่ปุ๋ยมาแล้วจึงผลิตปุ๋ยโดยนำแม่ปุ๋ยมาผสมปั้นเป็นเม็ดโดยมีแม่ปุ๋ยตั้งแต่หนึ่งตัวขึ้นไปตามสูตรที่ต้องการเช่นปุ๋ยสูตร 15-15-15 หมายความว่า จะนำแม่ปุ๋ยมาคำนวณให้ในเนื้อปุ๋ย 100 กิโลกรัมมีไนโตรเจน (N) อยู่ 15 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส (P) อยู่ 15 กิโลกรัมและมีโปแตสเซียม (K) อยู่ 15 กิโลกรัมรวมเป็น 45 กิโลกรัมและอีก 55 กิโลกรัมที่เหลือจะเป็นสารเติมแต่ง (ฟิลเลอร์) เพื่อให้ได้ปริมาณครบจำนวน 100 กิโลกรัม ซึ่งฟิลเลอร์ที่เติมเข้าไปก็คือดินขาว (Clay) นั่นเอง²

3.1.2 การแบ่งประเภทของปุ๋ยเคมี³

การแบ่งประเภทของปุ๋ยเคมีสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ โดยพิจารณาจำแนกตามลักษณะต่างๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพ ตามความสามารถในการปลดปล่อยธาตุอาหารพืช ตามความต้องการของธาตุอาหารพืช และตามคุณสมบัติของปุ๋ย ตามชนิดของธาตุปุ๋ยตามแหล่งที่มา และตามสูตรปุ๋ยที่ผลิต ซึ่งในแต่ละวิธีสามารถแบ่งประเภทปุ๋ยได้ดังนี้ คือ

1) การแบ่งประเภทปุ๋ยเคมีตามลักษณะทางกายภาพ ได้แก่

ก. ปุ๋ยเคมีในรูปของแข็ง การผลิตทำอยู่ในรูปปุ๋ยผง (Powder) ปุ๋ยเกล็ด (Crystal) ปุ๋ยเม็ด (Granular) และปุ๋ยอัดเม็ด (Pellet or Compact) เป็นต้นปุ๋ยในรูปของแข็งเป็นปุ๋ยที่มีการใช้มาก

² บทความ ความรู้ การเกษตรดี เรื่องปุ๋ยเคมี. สืบค้นวันที่ 13 มกราคม 2555, จาก <http://www.kasetd.com/beliefchem.html> (Chemical Fertilizers).

³ สุภิญญา เกิดสวัสดิ์. (2548). การศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมีในประเทศไทย. หน้า 42-45.

ข. ปุ๋ยเคมีในรูปของเหลว หรือเรียกกันว่า “ปุ๋ยน้ำ” ถ้าละลายน้ำได้ทั้งหมดเรียก ปุ๋ยน้ำชนิดสารละลาย (Suspension Fertilizer) เป็นต้น ปุ๋ยในรูปของเหลวเป็นปุ๋ยที่มีการใช้น้อยมากเมื่อเทียบกับปุ๋ยในรูปของแข็ง

2) การแบ่งประเภทปุ๋ยเคมีตามความสามารถในการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชได้แก่

ก. ปุ๋ยละลายเร็ว เป็นปุ๋ยที่พืชสามารถดูดไปใช้ได้ทันทีในปริมาณมากหลังการใส่ปุ๋ยลงดิน

ข. ปุ๋ยกึ่งละลายเร็วละลายช้า หมายถึง ปุ๋ยที่มีปุ๋ยบางส่วนละลายน้ำได้ดีและบางส่วนไม่ละลายน้ำ หรือละลายได้ไม่ดี หมายความว่า ละลายได้ดีปานกลาง เช่น ปุ๋ยพอลิฟอสเฟต สูตร 0-15-0

ค. ปุ๋ยละลายช้า มีคุณสมบัติละลายน้ำได้น้อยหรือไม่ละลายน้ำ จำแนกเป็น 2 ชนิด คือ ปุ๋ยละลายช้าตามคุณสมบัติของปุ๋ยที่จะปลดปล่อยธาตุอาหารอย่างช้าๆ ตามคุณสมบัติของปุ๋ย ขนาดเม็ดปุ๋ยและคุณสมบัติของดิน ความชื้น อุณหภูมิดิน ปฏิกริยาเคมี และกิจกรรมของจุลินทรีย์ดิน และปุ๋ยละลายช้าตามกรรมวิธีการผลิตในการควบคุมการปลดปล่อยธาตุอาหาร โดยการเคลือบเม็ดปุ๋ยด้วยสารเคลือบ หรือการทำให้เกิดการชะลอตัวในการแปรรูปในโตรเจน หรือการหุ้มเม็ดปุ๋ยด้วยสารเหนียว

3) การแบ่งประเภทปุ๋ยเคมีตามความต้องการของธาตุอาหารพืชและตามคุณสมบัติของปุ๋ย ได้แก่

ก. ปุ๋ยที่ให้ธาตุอาหารหลัก (Primary-element Fertilizer) นั่นคือธาตุ ในโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม หรือก็คือ แม่ปุ๋ย

ข. ปุ๋ยที่ให้ธาตุอาหารรอง (Secondary-element Fertilizer) นั่นคือ ธาตุแคลเซียม แมกนีเซียม และกำมะถัน

ค. ปุ๋ยที่ให้ธาตุอาหารเสริม (Minor-element Fertilizer) นั่นคือ ธาตุเหล็กแมงกานีส สังกะสี ทองแดง โบรอน โมลิบดีนัม และคลอรีน

4) การแบ่งประเภทปุ๋ยเคมี ตามชนิดของธาตุปุ๋ย ได้แก่

ก. ปุ๋ยไนโตรเจน ได้แก่ แอนไฮดรัสแอมโมเนีย ยูเรียหรือคาร์บาไมด์แอมโมเนีย เมียมซัลเฟตแอมโมเนียคลอไรด์แอมโมเนียมไนเตรต โซเดียมไนเตรต แคลเซียมไซยาไนด์ แคลเซียมไนเตรต

ข. ปุ๋ยฟอสฟอรัส ได้แก่ หินฟอสเฟต ออร์ดินารีซูเปอร์ฟอสเฟต ซูเปอร์ฟอสเฟต เข้มข้น กรดฟอสฟอริก กรดซูเปอร์ฟอสฟอริก แคลเซียมเมตาฟอสเฟต เบสิกสแลก แอมโมเนียมฟอสเฟต โมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต ไดแอมโมเนียมฟอสเฟต

ค. ปุ๋ยโพแทสเซียม ได้แก่ โพแทสเซียมคลอไรด์ โพแทสเซียมซัลเฟต โพแทสเซียมแมกนีเซียมซัลเฟต โพแทสเซียมไนเตรด โมโนโพแทสเซียมฟอสเฟต

ง. ปุ๋ยกำมะถัน ได้แก่ แอมโมเนียมซัลเฟต โพแทสเซียมซัลเฟต ยิปซัมหรือแคลเซียมซัลเฟต กำมะถันผง

จ. ปุ๋ยแคลเซียม ได้แก่ แคลเซียมคาร์บอเนต แคลเซียมออกไซด์ ปูนขาว หรือ แคลเซียมไฮดรอกไซด์ หินโดโลไมท์เบสิกสแลก หินฟอสเฟต แคลเซียมซัลเฟต

ฉ. ปุ๋ยแมกนีเซียม ได้แก่ แมกนีเซียมออกไซด์ หินโดโลไมท์ ดีเกลือ หรือ แมกนีเซียมซัลเฟต

ช. ปุ๋ยธาตุอาหารเสริม

5) การแบ่งประเภทปุ๋ยเคมี ตามแหล่งที่มา ได้แก่

ก. ปุ๋ยเคมีที่ได้จากแหล่งธรรมชาติ เป็นปุ๋ยที่นำไปใช้ได้โดยตรงจะอยู่ในรูปของหินแร่ หรือสารประกอบอนินทรีย์ธรรมชาติ เช่น หินฟอสเฟต หินโดโลไมท์ เป็นต้น

ข. ปุ๋ยเคมีที่เป็นผลพลอยได้จากการประกอบอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่นำไปใช้ได้โดยตรง เช่น ปุ๋ยโพแทสเซียมซัลเฟตอาจเป็นผลพลอยได้มาจากระบวนการเตรียมอะลูมินัม จากแร่อาลูไนต์

ค. ปุ๋ยเคมีที่ได้จากการสังเคราะห์หรือผลิตขึ้นโดยตรงจากขบวนการผลิตของโรงงาน ผลิตปุ๋ย ซึ่งจะมีทั้งปุ๋ยป่นเม็ด และปุ๋ยผสมแบบคลุกเคล้า

6) การแบ่งประเภทของปุ๋ยเคมีตามสูตรปุ๋ยที่ผลิต ได้แก่

ก. ปุ๋ยเดี่ยว (Single Fertilizer) หมายถึง ปุ๋ยเคมีที่มีธาตุอาหารหลักอยู่เพียงธาตุเดียว บางทีเรียกว่า แม่ปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0) ปุ๋ยซูเปอร์ฟอสเฟต (0-20-0) และ ปุ๋ยโพแทสเซียมซัลเฟต (0-0-50)

ข. ปุ๋ยผสม (Mixed Fertilizer) หมายถึง ปุ๋ยเคมีที่ได้จากการนำปุ๋ยเดี่ยว 2 ชนิดขึ้นไปมาผสมกัน มีทั้งแบบป่นเม็ด และแบบผสมคลุกเคล้า⁴

3.1.3 ผู้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจปุ๋ยเคมี

ในการผลิตทางภาคเกษตร ปุ๋ยเคมีนั้น ถือได้ว่าเป็นเทคโนโลยีที่ควรส่งเสริมให้มีการใช้ในการผลิตอย่างเหมาะสมและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากการค้าปุ๋ยเคมีภายในประเทศนั้น บริษัทผู้ค้าปุ๋ยยังไม่มีแหล่งวัตถุดิบที่จะผลิตปุ๋ยเชิงการค้าในประเทศต้องอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบจาก

⁴ สรสิทธิ์ วัชรโทยาน. (2535). คู่มือการปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ย. หน้า 123.

ต่างประเทศ เพื่อผลิตปุ๋ยสูตรต่างๆ ที่เกษตรกรต้องการ⁵ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวทำให้กฎหมายที่เกี่ยวกับปุ๋ยมีการกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำธุรกิจปุ๋ยเคมีโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.3.1 ผู้ผลิตปุ๋ยเคมี

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตปุ๋ยเคมี พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ โดยแยกอธิบายได้ดังนี้

1) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ผู้ผลิตปุ๋ยเคมีจะต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการขออนุญาตการอนุญาตและการออกใบอนุญาตนั้นให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย”(มาตรา 12)

2) หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้านั้นให้ใช้ได้ห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต(มาตรา 18 อนุมาตรา 1) รวมถึงห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต อีกทั้งห้ามมิให้ผลิตปุ๋ยที่ไม่ตรงตามใบสำคัญการขึ้นทะเบียน (มาตรา 20)

นอกจากนั้นแล้วผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าจะต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารแสดงว่าเป็นสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าทั้งนี้ลักษณะขนาดของป้ายและข้อความที่แสดงในป้ายให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

(2) แสดงใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมีไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(3) จัดให้มีการวิเคราะห์ปุ๋ยเคมีทุกครั้งที่ผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตโดยมีหลักฐานแสดงรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ทุกครั้งซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าสิบปี

(4) จัดให้มีฉลากภาษาไทยที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้ารับรองความถูกต้องของข้อความในฉลากและในฉลากต้องแสดง

(ก) ชื่อทางการค้าและมีคำว่าปุ๋ยเคมีปุ๋ยเคมีมาตรฐานหรือปุ๋ยอินทรีย์เคมีแล้วแต่กรณี

⁵สุกัญญา เกิดสวัสดิ์. เรื่องเดิม. หน้า 40 .

(ข) เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายอื่นใดซึ่งแสดงที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยเคมี

(ค) ปริมาณธาตุอาหารรับรอง

(ง) น้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุของปุ๋ยเคมีตามระบบเมตริก

(จ) ชื่อผู้ผลิตและที่ตั้งสำนักงานและสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้า

(ฉ) ชื่อทางเคมีและปริมาณของสารเป็นพิษที่อยู่ในปุ๋ยเคมี

(ช) ข้อความอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดให้มีในฉลาก

(5) จัดให้มีเอกสารกำกับปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

(6) จัดให้มีคำชี้แจงวิธีใช้และคำเตือนตลอดจนการเก็บรักษาไว้ในเอกสารกำกับปุ๋ยเคมีในกรณีที่ปุ๋ยเคมีมีสารเป็นพิษผสมอยู่ด้วย

(7) การอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ความใน (4) และ (5) ไม่ใช้บังคับแก่ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าซึ่งขายปุ๋ยเคมีที่ตนผลิตโดยมิได้บรรจุภาชนะหรือหีบห่อให้แก่ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้ารายอื่น”

3) การควบคุมปุ๋ย

ห้ามผลิตปุ๋ยเคมี (มาตรา 30)

(1) ปุ๋ยเคมีปลอม ได้แก่ ปุ๋ย เคมีหรือวัตถุที่มีลักษณะเป็นปุ๋ยเคมีหรือวัตถุที่ทำเทียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อหรือสำคัญผิดว่าเป็นปุ๋ยเคมีแท้ปุ๋ยเคมีที่แสดงชื่อว่าเป็นปุ๋ยเคมีอื่น ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก (มาตรา 32)

(2) ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ได้แก่ ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือตามเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ไม่ถึงขนาดเป็นปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลากปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือมีลักษณะอย่างอื่นที่สำคัญต่อคุณภาพของปุ๋ยเคมีผิดไปจากเกณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือผิดไปจากเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์เคมีที่มีปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก” (มาตรา 33)

(3) ปุ๋ยเคมีเสื่อมสภาพ เว้นแต่ผู้รับใบอนุญาตมีปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพไว้ในครอบครอง ถ้าประสงค์จะมีไว้เพื่อขาย หรือขายต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลัก เกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 31)

(4) ปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้

(5) ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน

(6) ปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

4) การประกาศการขึ้นทะเบียนและการโฆษณาเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ในการประกาศนั้นรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปุ๋ยมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ผลิตปุ๋ยเคมีปฏิบัติ ดังนี้ (มาตรา 34)

(1) ปุ๋ยเคมีมาตรฐานโดยกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสูตรปริมาณขั้นต่ำหรือขั้นสูงของปริมาณธาตุอาหารรับรองหรือสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยเคมีได้และลักษณะจำเป็นอย่างอื่นของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ละชนิดทั้งนี้ให้การกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) วัตถุที่ใช้ทำเป็นภาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยรวมทั้งวิธีปิดผนึกหรือเย็บภาชนะหรือหีบห่อดังกล่าวข้างต้น

(3) กำหนดน้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุในภาชนะหรือหีบห่อเพื่อการค้าของปุ๋ย

(4) กำหนดกรรมวิธีการตรวจวิเคราะห์และเกณฑ์ตลาดเคลื่อนสำหรับการวิเคราะห์ตรวจสอบตัวอย่างปุ๋ย

(5) กำหนดปุ๋ยที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนโดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย

(6) กำหนดปริมาณขั้นสูงของสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยนอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐาน

ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเพื่อการค้าประสงค์จะผลิตปุ๋ยชนิดอื่นใดนอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐานและปุ๋ยที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 34 (5) ต้องนำปุ๋ยชนิดนั้นมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนและเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยแล้วจึงจะผลิตหรือนำเข้าปุ๋ยนั้นได้ (มาตรา 35) รวมถึงผู้ขอขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมีต้องส่งตัวอย่างปุ๋ยเคมีที่ขอขึ้นทะเบียนพร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดอันได้แก่ชื่อปุ๋ยเคมี วัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยเคมี ปริมาณธาตุอาหารรับรองปุ๋ยเคมีที่มีธาตุอาหารรองและธาตุอาหารเสริมต้องแจ้งชนิดและปริมาณธาตุอาหารดังกล่าว น้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุและภาชนะหรือหีบห่อบรรจุ ชื่อผู้ผลิตและสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมี วิธีวิเคราะห์

ปุ๋ยเคมี วิธีการผลิตปุ๋ยเคมีโดยย่อ จุลาก เอกสารกำกับปุ๋ยเคมี รายงานการวิเคราะห์ปุ๋ยเคมีของห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยอื่นที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและสรรพคุณ” (มาตรา 36)

รวมถึงคณะกรรมการปุ๋ยห้ามรับขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมี ในกรณีที่เห็นว่า รายละเอียดในการขอขึ้นทะเบียนปุ๋ยไม่ถูกต้องตามมาตรา 36 เป็นปุ๋ยปลอมเป็นปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษหรือที่มีจุลินทรีย์ที่ผลิตสารเป็นพิษหรือจุลินทรีย์ที่เป็นเชื้อโรคเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นปุ๋ยที่ใช้ชื่อทำนองโอ้อวดไม่สุภาพหรืออาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริงปุ๋ยที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นไม่สามารถเชื่อถือในสรรพคุณได้เป็นปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนไว้แต่ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน” (มาตรา 39)

ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยให้มีอายุห้าปีนับแต่วันออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนและสามารถต่ออายุได้ครั้งละห้าปี (มาตรา 40)

ปุ๋ยที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วหากภายหลังปรากฏว่าปุ๋ยนั้นอาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้หรือเป็นปุ๋ยปลอมปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐานให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปุ๋ยมีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยนั้นได้คำสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยนั้นให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยทราบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาผู้ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยต้องส่งใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ย” (มาตรา 41)

3.1.3.2 ผู้นำเข้าปุ๋ยเคมี

1) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ผู้นำเข้าปุ๋ยเคมีจะต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย” (มาตรา 12)

2) หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตแต่ไม่เกินหนึ่งปี (มาตรา 18 อนุมาตรา 3) รวมถึงห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยไม่ตรงตามใบสำคัญการขึ้นทะเบียน (มาตรา 20)

ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยต้องแจ้งการนำเข้าปุ๋ยแต่ละชนิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่นำเข้าตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารหรือสถานที่ทำการแสดงว่าเป็นสถานที่นำเข้าปุ๋ยทั้งนี้ลักษณะขนาดของป้ายและข้อความที่แสดงในป้ายให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด, แสดงใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยไว้ในที่

เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาต จัดให้มีใบรับรองของผู้ผลิตปุ๋ยซึ่งแสดงรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ปุ๋ยทุกครั้งที่น่าเข้าปุ๋ย (มาตรา 23)

ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยต้องแสดงใบอนุญาตหรือใบแทนใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นำเข้าปุ๋ยหรือสถานที่ส่งออกปุ๋ย(มาตรา25) รวมถึงหากประสงค์จะย้ายสถานที่นำเข้าปุ๋ยสถานที่ส่งออกปุ๋ยหรือสถานที่เก็บปุ๋ยแล้วแต่กรณีต้องแจ้งย้ายสถานที่ดังกล่าวเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้าย” (มาตรา26)

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งได้แจ้งการเลิกกิจการต้องขายปุ๋ยของตนที่เหลืออยู่ให้หมดภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันเลิกกิจการเว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะผ่อนผันขายกำหนดเวลาดังกล่าวให้เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่วันเลิกกิจการหากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตซึ่งได้แจ้งการเลิกกิจการยังจัดการขายปุ๋ยที่เหลืออยู่ไม่หมดให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำเข้าปุ๋ยที่เหลืออยู่นั้นออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นใดตามที่อธิบดีเห็นสมควรเงินที่ได้จากการขายปุ๋ยดังกล่าวเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายแล้วให้คืนแก่เจ้าของปุ๋ยหรือผู้ซึ่งมีสิทธิรับเงินนั้น”(มาตรา 28)

3) การควบคุมปุ๋ย

ห้ามนำเข้าปุ๋ยเคมี (มาตรา 30)

(1) ปุ๋ยเคมีปลอม ได้แก่ ปุ๋ย เคมีหรือวัตถุที่มีลักษณะเป็นปุ๋ยเคมีหรือวัตถุที่ทำเทียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อหรือสำคัญผิดว่าเป็นปุ๋ยเคมีแท้ปุ๋ยเคมีที่แสดงชื่อว่าเป็นปุ๋ยเคมีอื่น ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก (มาตรา 32)

(2) ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ได้แก่ ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือตามเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ไม่ถึงขนาดเป็นปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลากปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือมีลักษณะอย่างอื่นที่สำคัญต่อคุณภาพของปุ๋ยเคมีผิดไปจากเกณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือผิดไปจากเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์เคมีที่มีปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก” (มาตรา 33)

(3) ปุ๋ยเคมีเสื่อมสภาพ เว้นแต่ผู้รับใบอนุญาตมีปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพไว้ในครอบครอง ถ้าประสงค์จะมีไว้เพื่อขาย หรือขายต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลัก เกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 31)

- (4) ปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้
 - (5) ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน
 - (6) ปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
- 4) การประกาศการขึ้นทะเบียนและการโฆษณาเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ในการประกาศนั้นรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปุ๋ยมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ผลิตปุ๋ยเคมีปฏิบัติ ดังนี้ (มาตรา 34)

- (1) ปุ๋ยเคมีมาตรฐานโดยกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสูตรปริมาณขั้นต่ำหรือขั้นสูงของปริมาณธาตุอาหารรับรองหรือสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยเคมีได้และลักษณะจำเป็นอย่างอื่นของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ละชนิดทั้งนี้ให้การกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (2) วัตถุที่ใช้ทำเป็นภาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยรวมทั้งวิธีปิดผนึกหรือเย็บภาชนะหรือหีบห่อดังกล่าวข้างต้น
- (3) กำหนดน้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุในภาชนะหรือหีบห่อเพื่อการค้าของปุ๋ย
- (4) กำหนดกรรมวิธีการตรวจวิเคราะห์และเกณฑ์ตลาดเคลื่อนสำหรับการวิเคราะห์ตรวจสอบตัวอย่างปุ๋ย
- (5) กำหนดปุ๋ยที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนโดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย
- (6) กำหนดปริมาณขั้นสูงของสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยนอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐาน

ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยเพื่อการค้าประสงคจะนำเข้าปุ๋ยชนิดอื่นใดนอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐานและปุ๋ยที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 34 (5) ต้องนำปุ๋ยชนิดนั้นมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนและเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยแล้วจึงจะนำเข้าปุ๋ยนั้นได้ (มาตรา 35) รวมถึงผู้ขอขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมีต้องส่งตัวอย่างปุ๋ยเคมีที่ขอขึ้นทะเบียนพร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดอันได้แก่ ชื่อปุ๋ยเคมี วัตถุอันเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยเคมี ปริมาณธาตุอาหารรับรองปุ๋ยเคมีที่มีธาตุอาหารรองและธาตุอาหารเสริมต้องแจ้งชนิดและปริมาณธาตุอาหารดังกล่าว น้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุและภาชนะหรือหีบห่อบรรจุ ชื่อผู้ผลิตและสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมี วิธีวิเคราะห์ปุ๋ยเคมี วิธีการผลิตปุ๋ยเคมีโดยย่อ จุลาก เอกสารกำกับปุ๋ยเคมี รายงานการวิเคราะห์ปุ๋ยเคมีของห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยอื่นที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและสรรพคุณ” (มาตรา 36)

รวมถึงห้ามรับขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมี ในกรณีที่คณะกรรมการปุ๋ยเห็นว่า รายละเอียดในการขอขึ้นทะเบียนปุ๋ยไม่ถูกต้องตามมาตรา 36 เป็นปุ๋ยปลอมเป็นปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษหรือที่มีจุลินทรีย์ที่ผลิตสารเป็นพิษหรือจุลินทรีย์ที่เป็นเชื้อโรคเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นปุ๋ยที่ใช้ชื่อทำนองโอ้อวดไม่สุภาพหรืออาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริงปุ๋ยที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นไม่สามารถเชื่อถือในสรรพคุณได้เป็นปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนไว้แต่ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนทะเบียน” (มาตรา 39)

ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยให้มีอายุห้าปีนับแต่วันออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนและสามารถต่ออายุได้ครั้งละห้าปี (มาตรา 40)

ปุ๋ยที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วหากภายหลังปรากฏว่าปุ๋ยนั้นอาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้หรือเป็นปุ๋ยปลอมปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐานให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปุ๋ยมีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยนั้นได้คำสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยนั้นให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกลงสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยทราบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาผู้ถูกลงสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยต้องส่งใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งเพิกถอนทะเบียนปุ๋ย” (มาตรา 41)

3.1.3.3 ผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมี

1) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ผู้ขายปุ๋ยเคมีจะต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการขออนุญาตการอนุญาตและการออกใบอนุญาตนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย” (มาตรา 12)

2) หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ใบอนุญาตขายปุ๋ยให้ใช้ได้หนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (มาตรา 18 อนุมาตรา 2) รวมถึงห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตขายปุ๋ย ขายปุ๋ยนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเว้นแต่เป็นการขายส่งตรงต่อผู้รับใบอนุญาตขายปุ๋ย(มาตรา 20)

ให้ผู้รับใบอนุญาตขายปุ๋ยจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารหรือสถานที่ทำการแสดงว่าเป็นสถานที่ขายปุ๋ยทั้งนี้ลักษณะขนาดของป้ายและข้อความที่แสดงในป้ายให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด จัดให้มีการแยกเก็บปุ๋ยเป็นส่วนสัดต่างหากจากสิ่งบริโภครตามสมควร, รักษาฉลากที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยและเอกสารกำกับปุ๋ยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 21 (4) (5) และ (6) มาตรา 21/1 (4) (5) และ (6) มาตรา 21/2 (4) (5) และ (6) หรือมาตรา 23 (5) และ (6) แล้วแต่กรณีให้คงอยู่โดยครบถ้วนและชัดเจน ในกรณีที่ผู้ขายแบ่งปุ๋ยเคมีจากภาชนะหรือหีบห่อบรรจุเพื่อขายปลีกผู้ขายต้องระบุปริมาณธาตุอาหารรับรองให้ตรงกับปุ๋ยเคมีที่แบ่งขายนั้น, รักษา

ภาษาหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยให้คงอยู่ในสภาพเรียบร้อยถ้าภาษาหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยชำรุดให้เปลี่ยนภาษาหรือหีบห่อบรรจุได้แต่ต้องจัดให้มีข้อความตรงกับภาษาหรือหีบห่อบรรจุเดิมที่ชำรุด (มาตรา 22)

ผู้รับใบอนุญาตนำขายปุ๋ยต้องแสดงใบอนุญาตหรือใบแทนใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ขายปุ๋ยหรือสถานที่ส่งออกปุ๋ย (มาตรา 25)

ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยซึ่งประสงค์จะย้ายสถานที่ขายปุ๋ยสถานที่ส่งออกปุ๋ยหรือสถานที่เก็บปุ๋ยแล้วแต่กรณีต้องแจ้งย้ายสถานที่ดังกล่าวเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้าย” (มาตรา 26)

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งได้แจ้งการเลิกกิจการต้องขายปุ๋ยของตนที่เหลืออยู่ให้หมดภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันเลิกกิจการเว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะผ่อนผันขายกำหนดเวลาดังกล่าวให้เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่วันเลิกกิจการหากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตซึ่งได้แจ้งการเลิกกิจการยังจัดการขายปุ๋ยที่เหลืออยู่ไม่หมดให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำปุ๋ยที่เหลืออยู่นั้นออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นใดตามที่อธิบดีเห็นสมควรเงินที่ได้จากการขายปุ๋ยดังกล่าวเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายแล้วให้คืนแก่เจ้าของปุ๋ยหรือผู้ซึ่งมีสิทธิรับเงินนั้น” (มาตรา 28)

3) การควบคุมปุ๋ย

ห้ามขายปุ๋ยเคมี (มาตรา 30)

(1) ปุ๋ยเคมีปลอม ได้แก่ ปุ๋ย เคมีหรือวัตถุที่มีลักษณะเป็นปุ๋ยเคมีหรือวัตถุที่ทำเทียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อหรือสำคัญผิดว่าเป็นปุ๋ยเคมีแท้ปุ๋ยเคมีที่แสดงชื่อว่าเป็นปุ๋ยเคมีอื่น ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่แสดงว่าเป็นปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยเคมีตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก (มาตรา 32)

(2) ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ได้แก่ ปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือตามเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ไม่ถึงขนาดเป็นปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองธาตุใดธาตุหนึ่งต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลากปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือมีลักษณะอย่างอื่นที่สำคัญต่อคุณภาพของปุ๋ยเคมีผิดไปจากเกณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือผิดไปจากเกณฑ์ของปุ๋ยเคมีมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์เคมีที่มีปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือที่ระบุไว้ในฉลาก” (มาตรา 33)

(3) ปุ๋ยเคมีเสื่อมสภาพ เว้นแต่ผู้รับใบอนุญาตมีปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพไว้ในครอบครอง ถ้าประสงค์จะมีไว้เพื่อขายหรือขายต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 31)

(4) ปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้

(5) ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน

(6) ปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

4) การประกาศการขึ้นทะเบียนและการโฆษณาเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

ในการประกาศนั้นรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปุ๋ยมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ผลิตปุ๋ยเคมีปฏิบัติดังนี้ (มาตรา 34)

(1) ปุ๋ยเคมีมาตรฐานโดยกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสูตรปริมาณขั้นต่ำหรือขั้นสูงของปริมาณธาตุอาหารรับรองหรือสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยเคมีได้และลักษณะจำเป็นอย่างอื่นของปุ๋ยเคมีมาตรฐานแต่ละชนิดทั้งนี้ให้การกำหนดเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) วัตถุที่ใช้ทำเป็นภาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยรวมทั้งวิธีปิดผนึกหรือเย็บภาชนะหรือหีบห่อดังกล่าวข้างต้น

(3) กำหนดน้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุในภาชนะหรือหีบห่อเพื่อการค้าของปุ๋ย

(4) กำหนดกรรมวิธีการตรวจวิเคราะห์และเกณฑ์คลาดเคลื่อนสำหรับการวิเคราะห์ตรวจสอบตัวอย่างปุ๋ย

(5) กำหนดปุ๋ยที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนโดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปุ๋ย

(6) กำหนดปริมาณขั้นสูงของสารเป็นพิษที่ให้มีในปุ๋ยนอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐาน

ในส่วนของการโฆษณา

ผู้โฆษณาขายปุ๋ยจะต้องไม่แสดงสรรพคุณปุ๋ยเป็นเท็จหรือเกินความจริง ไม่ทำให้เข้าใจว่ามีวัตถุใดเป็นตัวปุ๋ยหรือเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยซึ่งความจริงไม่มีวัตถุหรือส่วนประกอบนั้นในปุ๋ยหรือมีแต่ไม่เท่าที่เข้าใจ ไม่มีการรับรองหรือยกย่องสรรพคุณปุ๋ยโดยบุคคลอื่น (มาตรา 43)

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ประกอบการร้านค้าปุ๋ยเคมีทุกรายจะต้องมีใบอนุญาตของกรมวิชาการเกษตรในการขายสารเคมีหรือปุ๋ยเคมี รวมทั้งต้องให้ความร่วมมือกับ

ภาครัฐโดยซื้อสินค้าจากบริษัทที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งสารเคมีหรือปุ๋ยเคมีนั้น ต้องผ่านการจดทะเบียนรับรองจากกรมวิชาการเกษตร รวมทั้งจัดสถานที่เก็บสารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสม

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ขายสารเคมีทุกรายต้องมีใบประกาศนียบัตรของกรมวิชาการเกษตรโดยจะต้องผ่านการฝึกอบรมความรู้ด้านวัตถุอันตราย และสามารถให้ความรู้แก่เกษตรกรได้ทุกครั้งที่ทำการขายสารเคมีหรือปุ๋ยเคมี รวมถึงต้องให้ข้อมูลตามฉลากที่กรมวิชาการเกษตรรับรอง หรือใช้ภาษาที่เกษตรกรเข้าใจง่ายเพื่อความปลอดภัยต่อผู้ผลิตผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

3.1.4 ผู้บริโภคปุ๋ยเคมี

ผู้บริโภคปุ๋ยเคมี หมายถึงผู้หนึ่งผู้ใดก็ตาม ที่จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ เพื่อการอุปโภคบริโภค อันเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเองทั้งนี้เป็นการต้องการทางด้านร่างกาย และรวมถึงความพึงพอใจดังนั้น ผู้บริโภคปุ๋ยเคมี จึงหมายถึง บุคคลที่จ่ายเงินเพื่อซื้อปุ๋ยเคมีและได้ใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งบุคคลผู้บริโภคปุ๋ยเคมีนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ผู้บริโภคที่เป็นนิติบุคคล และผู้บริโภคที่เป็นบุคคลธรรมดา

3.1.4.1 นิติบุคคล

ผู้บริโภคที่เป็นนิติบุคคลนั้น ได้แก่ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ที่ได้ซื้อปุ๋ยเคมีจากโรงงานไว้เพื่อจำหน่ายต่อไปให้กับบุคคลที่ประสงค์จะซื้อปุ๋ยเคมีไปเพื่อใช้สอย ซึ่งผู้บริโภคที่เป็นนิติบุคคลนี้อาจจะไม่ใช่บุคคลที่ใช้ประโยชน์จากปุ๋ยเคมีจริงๆ

3.1.4.2 บุคคลธรรมดา

ผู้บริโภคที่เป็นบุคคลธรรมดานั้น ได้แก่ชาวไร่ชาวนาหรือบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์จะซื้อปุ๋ยเคมีไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรหรือเพื่อเป็นการบำรุงดินซึ่งหากปุ๋ยเคมีที่ซื้อไปเป็นปุ๋ยเคมีปลอมหรือเป็นปุ๋ยเคมีที่ไม่ได้มาตรฐาน ผู้บริโภคประเภทนี้ย่อมเป็นผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

3.1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลธุรกิจปุ๋ยเคมี

พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลธุรกิจปุ๋ยเคมีไว้คือ คณะกรรมการปุ๋ย ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์หนึ่งคน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกรมวิชาการเกษตรสองคน ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์บริการหนึ่งคน ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรหนึ่งคนและผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน

สิบคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยต้องเป็นเกษตรกรสี่คน ผู้แทนสมาคมที่มีกิจการเกี่ยวกับการผลิตและการค้าปุ๋ยสองคน ผู้ชำนาญการทางด้านสิ่งแวดล้อมด้านกฎหมายและด้านปุ๋ยอีกไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการและให้ผู้แทนกรมวิชาการเกษตรคนหนึ่งเป็นเลขานุการ” (มาตรา 5)

ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ ดูแล และตรวจสอบปุ๋ยเคมีนั้น ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 โดยให้กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งมีหน่วยงานและบุคลากรพร้อมตามจังหวัด ช่วยทำหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการอนุญาต และการออกใบอนุญาตขายหรือมีไว้เพื่อขายปุ๋ยเคมีในเขตท้องที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ในปี พ.ศ. 2535 เพื่อให้การปฏิบัติงานไม่ซ้ำซ้อน กรมวิชาการเกษตรจึงได้ดำเนินการแยกงานควบคุมยุบรวมกันก่อตั้งเป็นฝ่ายสารวัตรเกษตร เพื่อทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล และตรวจสอบปุ๋ยเคมี วัตถุอันตราย และพันธุ์พืช ทั้งผู้ผลิตและร้านค้าทั่วประเทศ หลังจากนั้นปี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหน่วยงานใหม่เปลี่ยนชื่อเป็นส่วนสารวัตรเกษตร และตั้งส่วนควบคุมตามพระราชบัญญัติ รวมถึงการแต่งตั้งสารวัตรเกษตร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1-8 มาจนถึงปัจจุบัน⁶

3.1.6 อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมี

สำหรับในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแล ผู้ผลิตปุ๋ย ผู้นำเข้าปุ๋ย และผู้จำหน่ายปุ๋ยนั้น พระราชบัญญัติปุ๋ยพ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปุ๋ย รวมถึงอำนาจหน้าที่ของสารวัตรเกษตรไว้ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.6.1 ผู้ผลิตปุ๋ยเคมี

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปุ๋ยที่มีต่อผู้ผลิตปุ๋ยนั้น คือ สามารถให้คำแนะนำหรือความเห็นชอบแก่รัฐมนตรี หรืออธิบดีในการให้อนุญาตผลิตปุ๋ยเพื่อการค้าการส่งออกปุ๋ย การขึ้นทะเบียนปุ๋ยและการเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยตลอดจนการพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตรวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยเพื่อการค้า และการนำปุ๋ยมาเป็นตัวอย่างเพื่อการตรวจสอบกรรมวิธีการตรวจสอบหรือการวิเคราะห์ปุ๋ย การตรวจสอบสถานที่ผลิตปุ๋ยสถานที่เก็บปุ๋ย และการกำหนดห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยการออกประกาศตาม มาตรา 33/2 หรือมาตรา 34 และการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขตามมาตรา 38

รวมถึงมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา 11)

⁶ ศักดา ศรียา. (2551). การปฏิบัติงานของสารวัตรเกษตร กรมวิชาการเกษตรตามพระราชบัญญัติปุ๋ย. หน้า 1.

ในส่วนอำนาจหน้าที่ของสารวัตรเกษตรนั้น สารวัตรเกษตรมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล และตรวจสอบ อันได้แก่ การตรวจสอบสถานที่ประกอบการผลิต การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ปศุ การ เก็บตัวอย่างและส่งตัวอย่างปศุ รวมถึงการอายัดปศุและถอนการอายัดปศุ

3.1.6.2 ผู้นำเข้าปศุเคมี

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปศุที่มีต่อผู้นำเข้าปศุนั้น คือสามารถให้ คำแนะนำหรือความเห็นชอบแก่รัฐมนตรี หรืออธิบดี แล้วแต่กรณีในการอนุญาต การนำเข้าปศุ การนำผ่านปศุ การขึ้นทะเบียนปศุและการเพิกถอนทะเบียนปศุ ตลอดจนการพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิก ถอนใบอนุญาตรวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำเข้าปศุ การส่งออก ปศุ การนำผ่านปศุ การนำปศุมาเป็นตัวอย่างเพื่อการตรวจสอบกรรมวิธีการตรวจสอบหรือการ วิเคราะห์ปศุสถานที่นำเข้าปศุ และสถานที่เก็บปศุ และการกำหนดห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปศุ

รวมถึงมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือ ให้ส่งเอกสารที่ เกี่ยวข้องหรือสิ่งใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา 11)

ในส่วนอำนาจหน้าที่ของสารวัตรเกษตรที่มีต่อผู้นำเข้าปศุนั้น สารวัตรเกษตรมีอำนาจ หน้าที่ในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ปศุ การเก็บตัวอย่างและส่งตัวอย่างปศุ รวมถึงการอายัดปศุและถอนการ อายัดปศุ และการนำเข้าและการส่งออกฐานข้อมูลปศุ

3.1.6.3 ผู้จำหน่ายปศุเคมี

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปศุที่มีต่อผู้จำหน่ายปศุนั้น คือให้คำแนะนำหรือ ความเห็นชอบแก่รัฐมนตรี หรืออธิบดี แล้วแต่กรณีในการอนุญาตการขายปศุ การขึ้นทะเบียนปศุ และการเพิกถอนทะเบียนปศุ ตลอดจนการพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตรวมถึงการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับ การขายปศุ การนำปศุมาเป็นตัวอย่างเพื่อการตรวจสอบ กรรมวิธีการตรวจสอบหรือการวิเคราะห์ปศุ การตรวจสอบสถานที่ขายปศุและสถานที่เก็บปศุ และ การกำหนดห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปศุและการออกประกาศตามมาตรา 33/2 หรือมาตรา 34 และการ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขตามมาตรา 38

รวมถึงมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือ ให้ส่งเอกสารที่ เกี่ยวข้องหรือสิ่งใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา 11)

ในส่วนอำนาจหน้าที่ของสารวัตรเกษตรที่มีต่อผู้จำหน่ายปศุนั้น สารวัตรเกษตรมีอำนาจ หน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล และตรวจสอบ อันได้แก่ การตรวจสอบสถานที่ขายปศุ การตรวจสอบ ผลิตภัณฑ์ปศุ การเก็บตัวอย่างและส่งตัวอย่างปศุ รวมถึงการอายัดปศุและถอนการอายัดปศุ และการนำเข้า และการส่งออกฐานข้อมูลปศุ

ดังที่ ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า สารวัตรเกษตรนั้นถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการควบคุม กำกับ ดูแล ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมี ส่วนคณะกรรมการปุ๋ยนั้น มีแค่เพียงอำนาจในส่วนของการให้คำแนะนำหรือความเห็นชอบแก่รัฐมนตรีหรืออธิบดีในกรณีต่างๆ ดังที่ไปกล่าวไปแล้วข้างต้นเท่านั้น

3.1.7 มาตรการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยเคมี

นอกจากพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของมาตรการลงโทษทางอาญา ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมีไว้โดยเฉพาะแล้ว ยังมีมาตรการลงโทษทางกฎหมายอื่นๆอีก ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

3.1.7.1 มาตรการลงโทษทางแพ่ง

หลักกฎหมายแพ่งในเรื่องของละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 นั้น ได้บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมายทำให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ดังนั้น หากผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยเคมี ทำปุ๋ยปลอมหรือปุ๋ยที่ไม่ได้มาตรฐานมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคไม่ว่าจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ใช้ความระมัดระวังให้ดีผู้บริโภคปุ๋ยสามารถฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากความเสียหายนั้นได้

นอกจากนั้นแล้ว ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ยังได้กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากที่ได้ส่งมอบแล้วและความเสียหายที่เกิดจากสินค้านั้นเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายต่อชีวิตร่างกาย สุขภาพอนามัย จิตใจหรือทรัพย์สิน ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการธุรกิจหรือไม่ ซึ่งเป็นการนำหลัก Strict Liability มาใช้เพื่อให้ความคุ้มครองผู้เสียหายมากขึ้นโดยผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตหรือผู้ขายแต่ผู้บริโภคยังคงมีหน้าที่ในการพิสูจน์ว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่องและความชำรุดบกพร่องดังกล่าวเป็นเหตุให้ตนได้รับความเสียหาย

3.1.7.2 มาตรการลงโทษทางอาญา

1) ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้กำหนดความรับผิดที่เกี่ยวข้องกับผลิต และจัดจำหน่ายปุ๋ยเคมีปลอมหรือปุ๋ยเคมีที่ไม่ได้มาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะมีเพียงฐานความผิดที่กำหนดโทษไว้

สำหรับผู้ที่ปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 236⁷ กล่าวคือ ซึ่งหากผู้ใดผลิตปุ๋ยเคมีปลอม และนำปุ๋ยเคมีปลอมดังกล่าวไปขายหรือเสนอขายให้ผู้อื่นนำไปใช้ ผู้นั้นจะมีความผิดฐานปลอมปนเครื่องอุปโภคเพื่อให้ผู้อื่นใช้หรือเสนอขายให้ผู้อื่นนำไปใช้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 236 รวมถึงมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เอาผิดกับผู้ขายปุ๋ยที่หลอกลวง แหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพและปริมาณของสินค้า ยกตัวอย่างเช่น หากผู้ใดเสนอขายปุ๋ยเคมีโดยรู้ว่า ปุ๋ยดังกล่าวเป็นปุ๋ยเคมีที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นปุ๋ยเคมีปลอม เป็นปุ๋ยเคมีที่ด้อยคุณภาพ หรือมีปริมาณของธาตุอาหารไม่ตรงที่กล่าวอ้าง ผู้นั้นจะมีความผิดที่เกี่ยวกับการค้าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 271⁸

2) พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่

2) พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติเพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพปุ๋ยต่างๆ โดยในมาตรา 30 ได้ห้ามมิให้ผลิตเพื่อการค้าขาย หรือนำเข้าปุ๋ยปลอม ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ ซึ่งหากฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดมาตรการลงโทษทางอาญาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปุ๋ยเคมีไว้เป็นการเฉพาะ ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

(1) เกี่ยวกับใบอนุญาตผลิต นำเข้า จำหน่ายปุ๋ยเคมี

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตหรือรับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยเคมี ได้นำเข้าปุ๋ยไม่ตรงตามใบสำคัญการขึ้นทะเบียน(มาตรา 20 (2))

หรือในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีไม่จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารแสดงว่าเป็นสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้า ไม่แสดงใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยเคมีไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไม่จัดให้มีการวิเคราะห์ปุ๋ยเคมีทุกครั้งที่เกิดขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตโดยมีหลักฐานแสดงรายละเอียดของ

⁷ มาตรา 236 บัญญัติว่า “ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใด เพื่อให้บุคคลอื่นเสพหรือใช้และการปลอมปนนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือจำหน่ายหรือเสนอขายสิ่งเช่นนั้นเพื่อบุคคลเสพหรือใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁸ มาตรา 271 บัญญัติว่า “ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานถือโกงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผลการวิเคราะห์ทุกครั้งซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าสิบปี ไม่จัดให้มีฉลากภาษาไทยที่ภาษาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยเคมีที่ผลิตขึ้นโดยผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้ารับรองความถูกต้องของข้อความในฉลากและในฉลากต้องแสดง ยกตัวอย่างเช่น ชื่อทางการค้าและมีคำว่าปุ๋ยเคมีปุ๋ยเคมีมาตรฐานหรือปุ๋ยอินทรีย์เคมี เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายอื่นใดซึ่งแสดงที่ภาษาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยเคมี ปริมาณธาตุอาหารรับรอง น้ำหนักสุทธิหรือขนาดบรรจุของปุ๋ยเคมีตามระบบเมตริก ชื่อผู้ผลิตและที่ตั้งสำนักงานและสถานที่ผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าชื่อทางเคมีและปริมาณของสารเป็นพิษที่อยู่ในปุ๋ยเคมี ฯลฯ (มาตรา 21)

ซึ่งในกรณีดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มาตรา 60⁹ ได้กำหนดให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตขายปุ๋ยเคมี ไม่ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้ คือ ไม่จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารหรือสถานที่ทำการแสดงว่าเป็นสถานที่ขายปุ๋ย ไม่จัดให้มีการแยกเก็บปุ๋ยเป็นส่วนสัดส่วนต่างหากจากสิ่งบริโภคมตามสมควร ไม่รักษฉลากที่ภาษาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ยและเอกสารกำกับปุ๋ยให้คงอยู่โดยครบถ้วนและชัดเจน ในกรณีที่ผู้ขายแบ่งปุ๋ยเคมีจากภาษาชนะหรือหีบห่อบรรจุเพื่อขายปลีกผู้ขายต้องระบุปริมาณธาตุอาหารรับรองให้ตรงกับปุ๋ยเคมีที่แบ่งขายนั้น ฯลฯ (มาตรา 22)

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยเคมี ไม่แจ้งการนำเข้าปุ๋ยแต่ละชนิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่น่าเข้า ไม่จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารหรือสถานที่ทำการแสดงว่าเป็นสถานที่นำเข้าปุ๋ย ไม่แสดงใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปุ๋ยไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไม่จัดให้มีใบรับรองของผู้ผลิตปุ๋ยซึ่งแสดงรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ปุ๋ยทุกครั้งที่น่าเข้าปุ๋ย ไม่จัดให้มีฉลากภาษาไทยที่ภาษาชนะหรือหีบห่อบรรจุปุ๋ย ฯลฯ (มาตรา 23)

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตส่งออกปุ๋ยเคมี ไม่แจ้งการส่งออกปุ๋ยแต่ละชนิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่น่าส่งออกปุ๋ย ไม่จัดให้มีฉลากตามที่อธิบดีกำหนด ฯลฯ (มาตรา 23/1) ซึ่งมาตรา 60 วรรคสอง¹⁰ แห่งพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

⁹ มาตรา 60 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดผลิตหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 20 (2) หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

¹⁰ มาตรา 60 วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้รับใบอนุญาตขายปุ๋ยเคมีผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยเคมีหรือผู้รับใบอนุญาตส่งออกปุ๋ยเคมีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 23 หรือมาตรา 23/1 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2550 ได้กำหนดให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนั้นแล้ว หากผู้รับใบอนุญาตผู้ใดผลิตขายหรือนำเข้าปุ๋ยภายหลังที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้วโดยมิได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต้องระวางโทษปรับวันละไม่เกินสี่ร้อยบาท ตลอดเวลาที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ (มาตรา 72/2)

(2) เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยเคมี

พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดโทษไว้สำหรับผู้ผลิตปุ๋ย ในกรณีดังนี้

ผลิตปุ๋ยเคมีปลอมเพื่อการค้า¹¹ รวมถึงผลิตปุ๋ยโดยไม่รู้ว่าปุ๋ยเคมีปลอม¹²

ผลิตปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน หรือผลิตปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน ผลิตปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพื่อการค้า¹³ รวมถึงผลิตปุ๋ยเคมีโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน เป็นปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพื่อการค้า¹⁴

(3) เกี่ยวกับการจำหน่ายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมี

พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดโทษไว้สำหรับผู้จำหน่ายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีในกรณีดังนี้

ขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีปลอม¹⁵ รวมถึงขายหรือนำเข้าโดยไม่รู้ว่าปุ๋ยเคมีปลอม¹⁶

¹¹ มาตรา 63 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท

¹² มาตรา 63 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีปลอมต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

¹³ มาตรา 66 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (2) (6) หรือ (7) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

¹⁴ มาตรา 66 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐานปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนหรือปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

¹⁵ มาตรา 64 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

¹⁶ มาตรา 64 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีปลอมต้องระวางโทษปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงแปดหมื่นบาท

ขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน ปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด¹⁷ รวมถึงขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยไม่รู้ว่าปุ๋ยที่ตนนำเข้านั้นผิดมาตรฐาน หรือเป็นปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน หรือเป็นปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด¹⁸

ขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีที่เสื่อมคุณภาพหรือเป็นผู้รับใบอนุญาตแต่มีปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพไว้ในครอบครองและไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดรวมถึงผลิตปุ๋ยเคมีที่เสื่อมคุณภาพเพื่อการค้าขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีที่เสื่อมคุณภาพ¹⁹

(4) เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน

ผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้²⁰ รวมถึงผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้าหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยไม่รู้ว่าปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน²¹

ขายปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้²² รวมถึงขายปุ๋ยเคมีโดยไม่รู้ว่าต้องขึ้นทะเบียน²³

(5) เกี่ยวกับการโฆษณา

¹⁷ มาตรา 67 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (2) (6) หรือ (7) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

¹⁸ มาตรา 67 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐานปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนหรือปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

¹⁹ มาตรา 68 บัญญัติว่า ผู้ใดขายหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (3) หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงแปดหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁰ มาตรา 71 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดผลิตเพื่อการค้าหรือนำเข้าปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (5)²⁰ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

²¹ มาตรา 71 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

²² มาตรา 72 วรรคแรก บัญญัติว่า ผู้ใดขายปุ๋ยเคมีโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 (5) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท

²³ มาตรา 72 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

โฆษณาแสดงสรรพคุณปุ๋ยเคมีเป็นเท็จหรือเกินความจริง หรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่ามีวัตถุใดเป็นตัวปุ๋ยหรือเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยซึ่งความจริงไม่มีวัตถุหรือส่วนประกอบนั้นในปุ๋ยหรือมีแต่ไม่เท่าที่เข้าใจ รวมถึงขายปุ๋ยเคมีที่มีบุคคลอื่นให้การรับรองหรือยกย่องสรรพคุณปุ๋ย²⁴

3.1.7.3 มาตรการลงโทษทางปกครอง

สำหรับมาตรการลงโทษทางปกรองนั้นจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการเข้าไปจัดการกับปัญหาต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี ไม่ว่าจะเป็น “คณะกรรมการปุ๋ย” ซึ่งมีอำนาจในการให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรี ในการอนุญาตการผลิตปุ๋ยเพื่อการค้าการขายปุ๋ย การนำเข้าปุ๋ย การส่งออกปุ๋ย การนำผ่านปุ๋ย การขึ้นทะเบียนปุ๋ยและการเพิกถอนทะเบียนปุ๋ยตลอดจนการพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตรวมถึงมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยเพื่อการค้า การขายปุ๋ย การนำเข้าปุ๋ยการส่งออกปุ๋ย การนำผ่านปุ๋ยการนำปุ๋ยมาเป็นตัวอย่างเพื่อการตรวจสอบกรรมวิธีการตรวจสอบหรือการวิเคราะห์ปุ๋ย การตรวจสอบสถานที่ผลิตปุ๋ยสถานที่ขายปุ๋ย สถานที่นำเข้าปุ๋ย สถานที่ส่งออกปุ๋ย และสถานที่เก็บปุ๋ย และการกำหนดห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปุ๋ยซึ่งถือเป็นคำสั่งที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากคณะกรรมการปุ๋ยแล้ว กฎหมายยังได้ให้อำนาจแก่ “สารวัตรเกษตร” ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรมวิชาการเกษตรมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล และตรวจสอบ อันได้แก่ การตรวจสอบสถานที่ประกอบการผลิตและขายปุ๋ย การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ปุ๋ย การเก็บตัวอย่างและส่งตัวอย่างปุ๋ย การอายัดปุ๋ยและถอนการอายัดปุ๋ย และการนำเข้าและการส่งออกฐานข้อมูลปุ๋ย ซึ่งหากคณะกรรมการปุ๋ยหรือสารวัตรมีหรือออกคำสั่งใดๆ คำสั่งดังกล่าวนี้ ถือเป็นคำสั่งในทางปกครอง²⁵

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดมาตรการลงโทษทางปกครองไว้โดยให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่

²⁴ มาตรา 71/1 บัญญัติว่า ผู้ใดโฆษณาขายปุ๋ยโดยฝ่าฝืนมาตรา43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁵ มาตรา5แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้ให้คำนิยามว่า “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อเปลี่ยนแปลงโอน สงวนระงับหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวเช่นการสั่งการการอนุญาตการอนุมัติการวินิจฉัยอุทธรณ์การรับรองและการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

ของรัฐในการปฏิบัติงานและสามารถออกคำสั่งที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมี

นอกจากพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีแล้ว ยังปรากฏว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมี อันได้แก่

3.2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้²⁶

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิด ในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคไว้หลายประการ ซึ่งจาก

²⁶ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สิทธิผู้บริโภค 5 ประการ สืบค้นวันที่ 13 ต.ค. 2555, จาก http://www.ocpb.go.th/main_privilege.asp

หลักเกณฑ์ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ถือเป็นอีกมาตรการทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองผู้บริโภคในธุรกิจปุ๋ยเคมี

3.2.2 การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา²⁷

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณาเป็นมาตรการหนึ่งของ “การคุ้มครองผู้บริโภค” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ในอันที่จะให้การคุ้มครองแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารรวมทั้ง คำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อง และเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ดังนั้น การโฆษณาเพื่อจำหน่าย สินค้าหรือให้บริการต่างๆ จึงต้องมีการใช้ถ้อยคำ หรือข้อความที่ไม่มีลักษณะไม่เป็นจริงหรือเป็นเท็จ เข้าใจผิดในสาระสำคัญของสินค้าหรือบริการ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเป็นการส่วนรวม ก่อให้เกิดการสนับสนุนไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมที่ทำให้มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ ก่อให้เกิดความแตกแยก หรือความสามัคคีในหมู่ประชาชน และอย่างอื่นที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเกิดจากการที่ผู้โฆษณาจะใช้วิธีการ หรือ การดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงรายงานผลการศึกษาวิจัยทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอัน ไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วย การโฆษณาขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการโฆษณาสินค้าหรือบริการ และมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ การขึ้นเพื่อดำเนินการพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามอบหมายก็ได้

3.2.2.1 ความหมายของการโฆษณา

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้มีการนิยามเพื่อให้ความหมายเกี่ยวกับการโฆษณาไว้ ดังนี้

โฆษณา หมายความว่า การกระทำการไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบ ข้อความเพื่อประโยชน์ทางการค้า

สื่อโฆษณา หมายความว่า สิ่งที่ใช้ เป็นสื่อในการโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์หรือป้าย

²⁷ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา สืบค้นวันที่ 13 ต.ค.2555, จาก <http://123.242.175.89/office/consumerprotection/%A4%D9%E8%C1%D7%CD%E2%A6%C9%B3%D2.pdf>

3.2.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 อันประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา โดยมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสามคนและมีวาระใน

1. การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ ซึ่งข้อความต่อไปนี้ ถือว่า เป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือ เป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม คือ

- (1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง
 - (2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม
 - (3) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมาย หรือ ศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ
 - (4) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
 - (5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- ทั้งนี้ หากข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลโดยทั่วไปสามารถเข้าใจได้ว่า ข้อความโฆษณา ดังกล่าวไม่อาจเป็น ความจริงได้อย่างแน่แท้ ก็ไม่ถือว่าเป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณา ตามข้อ (1)

2. กรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา เห็นว่า สินค้าใดอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และ คณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้มีการกำหนดให้เป็นสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก คณะกรรมการว่า ด้วยการโฆษณา มีอำนาจในการที่จะออกคำสั่ง ดังนี้

- (1) กำหนดให้การโฆษณาดังกล่าวต้องมีการแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีการใช้หรืออันตราย ควบคู่ไปกับการโฆษณา ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด
- (2) จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสินค้านั้นๆ
- (3) ห้ามไม่ให้ทำการโฆษณาสินค้านั้นๆ

ทั้งนี้ การห้ามตาม (2) และ (3) ต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่า การใช้หรือประโยชน์ของสินค้านั้นๆ ขัดต่อนโยบายทางสังคม ศีลธรรมหรือวัฒนธรรมของชาติ

3. กรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา เห็นว่า การโฆษณาสินค้าหรือบริการใด มีความจำเป็นที่ผู้บริโภคต้องทราบถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่น เกี่ยวกับผู้ประกอบการ สามารถกำหนดให้แสดงหรือแจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าวได้

4. มีอำนาจในการออกคำสั่งให้ผู้โฆษณาทำการแก้ไขข้อความหรือวิธีการโฆษณา ห้ามการใช้ข้อความโฆษณาบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการโฆษณานั้นๆ หรือ ให้ผู้โฆษณาทำการแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด

5. มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้โฆษณาพิสูจน์ข้อความโฆษณา เพื่อแสดงความจริงได้ ถ้าสงสัยว่า ข้อความที่โฆษณาเป็นเท็จหรือเกินความจริง และในกรณีที่ผู้โฆษณามีการอ้างอิงรายงานทางวิชาการ ผลการวิจัย สถิติ การรับรองของสถาบันหรือบุคคลอื่นใด หรือยืนยันข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งในการ โฆษณา ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงตามที่โฆษณา ให้ถือว่า “ผู้โฆษณารู้หรือควรรู้ว่าข้อความนั้นเป็นเท็จ”

6. ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีที่ผู้โฆษณามีข้อสงสัยว่า การโฆษณาจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือไม่

7. มีอำนาจในการเปรียบเทียบผู้โฆษณา และเจ้าของสื่อโฆษณา ที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

นอกจากที่กล่าวไปแล้วข้างต้น การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณานั้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้ กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ใน มาตรา 22 โดยแยกออกได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมกับผู้บริโภค กล่าวคือ การใช้ข้อความ โฆษณาที่เป็นเท็จหรือเกินความเป็นจริง หรือข้อความโฆษณาที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่มีการโฆษณา ไม่ว่าการโฆษณาดังกล่าวจะมีการอ้างอิงรายงาน ทางวิชาการ การศึกษาวิจัย สถิติหรือสิ่งอื่นใดก็ตามที่ไม่เป็นความจริงหรือเกินกว่าความเป็นจริง แต่ไม่รวมถึงการใช้ข้อความโฆษณา วิธีการโฆษณาที่บุคคลทั่วไป เห็นแล้วสามารถรับรู้ หรือเข้าใจได้ว่า “ไม่อาจเป็นความจริงได้อย่างแน่นอน”

ตัวอย่าง ในกรณีของการโฆษณาจำหน่ายมันบดของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อผู้บริโภคพบเห็นภาพโฆษณาดังกล่าว จึงตัดสินใจเข้าเลือก ซื้อมันบด แต่ปรากฏว่าผู้บริโภคไม่ได้รับมันบดตามปริมาณที่ได้มีการแสดงภาพโฆษณา จึงได้ร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และเมื่อได้เชิญผู้ประกอบธุรกิจเข้าชี้แจงข้อเท็จจริง ผลการพิจารณาประกอบคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ประกอบธุรกิจ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีคำสั่งห้ามใช้ข้อความโฆษณาดังกล่าว แม้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจจะชี้แจงว่า ภาพโฆษณาดังกล่าวเกิดจากการปรับแต่งทางเทคนิคเพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าเท่านั้น ก็ตามคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่า การโฆษณาดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

และจากการดำเนินการตามกรณีตัวอย่างนี้ได้ส่งผลถึงผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นๆ จะต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อความ หรือวิธีการโฆษณาเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการของตน ซึ่งอาจเห็นได้จากการโฆษณาในปัจจุบันได้ว่า หากมีการแสดงภาพการโฆษณาจำหน่ายอาหาร หรือเครื่องดื่มที่มีการใช้ภาพประกอบการโฆษณา จะมีข้อความประกอบกับภาพโฆษณาดังกล่าวว่า “ใช้สำหรับการโฆษณาเท่านั้น”

ลักษณะที่ 2 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวม กล่าวคือ การใช้ข้อความที่เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม ให้มีการกระทำความผิด กฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่อวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนทำให้เกิดความแตกแยกความสามัคคีของประชาชน

ลักษณะที่ 3 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ผิดตามกฎกระทรวงที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติไว้ เช่น การโฆษณาสินค้าหรือบริการที่ใช้อ้างอิงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพระมหา กษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ , การโฆษณาสินค้า หรือบริการที่ระบุหรือประกาศว่า ผู้ประกอบธุรกิจจะจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัล ด้วยการเสี่ยงโชค การโฆษณาขายห้องชุด บ้านจัดสรร ในหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือป้ายโฆษณา เป็นต้น

ลักษณะที่ 4 เป็นการโฆษณาที่มีลักษณะที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออาจก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภค ปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ ดังกล่าว

3.2.2.3 การตรวจสอบข้อความโฆษณา

สำหรับการตรวจสอบข้อความโฆษณาที่มีการโฆษณาอยู่ทั่วไปของผู้ประกอบธุรกิจนั้น การจะมีขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการดำเนินการ ในการตรวจสอบการโฆษณา ในทุกๆ สื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ-โทรทัศน์ หรือป้ายโฆษณา เป็นต้น ซึ่งผู้รับผิดชอบงานด้านการ

คุ้มครองผู้บริโภคด้าน โฆษณา คือ กองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ โดยเจ้าหน้าที่จะทำ การตรวจสอบข้อความโฆษณาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ สื่อวิทยุ-โทรทัศน์ หรือป้าย โฆษณา เป็นต้น หากเจ้าหน้าที่เห็นว่า การใช้ข้อความโฆษณา ดังกล่าวเป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จะดำเนินการ ดังนี้

(1) ทำการสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับข้อความโฆษณา รวมถึงข้อพิจารณา นำเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ

(2) มีหนังสือเชิญผู้ประกอบการธุรกิจมาชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนนำเสนอเอกสารหลักฐานประกอบการชี้แจงเกี่ยวกับการโฆษณา

(3) กรณีที่ผู้ประกอบการไม่สามารถชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว หรือยังมีข้อสงสัยว่าข้อความโฆษณาดังกล่าว อาจเป็นการฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เจ้าหน้าที่จะนำเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการติดตามสอดส่องและวินิจฉัยการโฆษณา และคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เช่น การสั่งให้ทำการแก้ไขข้อความโฆษณา การสั่งห้ามใช้ข้อความโฆษณา เป็นต้น

(4) กรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา เห็นว่า การใช้ข้อความโฆษณาของ ผู้ประกอบการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นำเรื่อง เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อพิจารณาใช้อำนาจทำการเปรียบเทียบความผิดแก่ ผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็น ผู้ทำการโฆษณา หรือเจ้าของสื่อโฆษณา

(5) ทำการแจ้งมติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ผู้ทำการโฆษณา หรือเจ้าของสื่อโฆษณา ทราบ เพื่อให้มาชำระค่าปรับตามมติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือหากผู้ได้รับคำสั่ง

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีของต่างประเทศ

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมปุ๋ยเคมีของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) อันได้แก่กฎหมายควบคุมปุ๋ยเคมีของรัฐอินเดีย นำกฎหมายควบคุมปุ๋ยเคมีของรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายควบคุมปุ๋ยเคมีของประเทศแคนาดา ในส่วนของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil law) นั้น ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาถึงกฎหมายควบคุมปุ๋ยเคมีของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชีย

3.3.1 ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law)

ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) เป็นระบบกฎหมายที่ถูกสร้างและได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดยประเทศอังกฤษ นอกจากนั้นแล้วระบบกฎหมายดังกล่าวยังถูกนำไปปรับใช้กับกฎหมายภายในของกลุ่มประเทศที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย รวมถึงประเทศในเอเชีย ไม่ว่าจะเป็น อินเดีย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน เป็นต้น

3.3.1.1 กฎหมายการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีของประเทศสหรัฐอเมริกา²⁸

1) กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐอินเดียนา

กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐอินเดียนา ได้แก่ (Commercial Fertilizer Law of 1953) ในกฎหมายนี้ได้จัดระบบการควบคุมปุ๋ย ดังนี้

(1) ประเภทของปุ๋ย

ในกฎหมายนี้ได้แบ่งปุ๋ยออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. ปุ๋ยผสม (Mixed Fertilizer)

ข. ปุ๋ยการค้า (Commercial Fertilizer)

ปุ๋ยผสมนั้น มาตรา 3 (2) หมายถึง สารที่เกิดจากการรวมกันหรือผสมกันของวัสดุปุ๋ย (Fertilizer Material) ที่จัดทำขึ้นใช้กับพืช อ้างว่ามีคุณค่าในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช ส่วนวัสดุปุ๋ย นั้น หมายถึง สารใดๆ ที่มีธาตุในโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียมหรือธาตุอื่นใดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นธาตุอาหารพืช ซึ่งใช้หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของพืช และให้ความหมายรวมถึงปุ๋ยคอกและปุ๋ยจากพืชที่ไม่มีการปรุงแต่งด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเมื่อวัสดุปุ๋ย (fertilizer material) มีความหมายรวมถึงปุ๋ยคอกและปุ๋ยจากพืชที่ไม่มีการปรุงแต่งด้วยนั้น วัสดุปุ๋ยจึงรวมถึงอินทรีย์สารเหล่านี้ด้วย และเมื่อปุ๋ยผสม (Mixed Fertilizer) เกิดจากการรวมตัวของวัสดุปุ๋ย การเอาสารอินทรีย์ที่ถือว่าเป็นวัสดุปุ๋ยมาผสมกันเกิดเป็นปุ๋ยอินทรีย์ขึ้น ก็ต้องถือว่าเป็นปุ๋ยผสม ดังนั้น ปุ๋ยผสม (Mixed Fertilizer) ในความหมายของกฎหมายปุ๋ยมลรัฐอินเดียนาจึงอาจเป็นปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยอินทรีย์ก็ได้

ในส่วนของปุ๋ยการค้า (Commercial Fertilizer) นั้น มาตรา 3(3) กำหนดว่า

หมายความว่า ปุ๋ยผสม หรือวัสดุปุ๋ย ยกเว้นปุ๋ยคอกที่ไม่มีการปรุงแต่ง (Non Processed Manure) ปุ๋นมาร์ล ปุ๋นขาว ถั่วไม้ และปุ๋นพาสเตอร์

²⁸ สุนทร มณีสวัสดิ์. (2548). เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา เล่มที่ 25 เรื่องร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่....) พ.ศ. ศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายไทยกับประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา. หน้า 71-82.

จากความหมายของปุ๋ยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปุ๋ยการค้ามีความหมายรวมถึง ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอนินทรีย์ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยผสม (Mixed Fertilizer) หรือวัสดุปุ๋ย หรือปุ๋ยเดี่ยว (Single Fertilizer) ในความหมายของกฎหมายปุ๋ยของประเทศไทย แต่ได้มีการยกเว้นคือปุ๋ยคอกที่ไม่มีการปรุงแต่งไว้ แต่ถ้าหากเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ที่ผ่านกระบวนการ เช่น มีการนำมาผสม นำมาบด ร่อน ลดความชื้นลง หรือเติมสารปรุงแต่งอื่นๆ ลงไป ก็จะถือว่าผ่านกระบวนการปรุงแต่ง ก็จะเป็นปุ๋ยการค้าตามความหมาย

นอกจากประเภทของปุ๋ยดังกล่าวแล้ว ในกฎหมายนี้ยังได้กำหนดความหมายของปุ๋ยอีก 2 กรณีคือ

ปุ๋ยพิเศษ (Specialty Fertilizer) ซึ่งหมายถึง ปุ๋ยที่ไม่มีจุดมุ่งหมายใช้ในไร่นา

ปุ๋ยไม่บรรจุ (Bulk Fertilizer) หมายถึงปุ๋ยที่มีได้อยู่ในรูปของบรรจุภัณฑ์

การควบคุมปุ๋ยในกฎหมายปุ๋ยของรัฐอินเดียนั้นมีการควบคุมในด้านต่างๆ คือ

1) การกำหนดให้ขึ้นทะเบียน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ในมาตรา 4 ได้กำหนด ให้ปุ๋ยการค้าต้องขึ้นทะเบียน ซึ่งปุ๋ยการค้านี้ รวมทั้งที่เป็นวัสดุปุ๋ยและปุ๋ยผสม ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงปุ๋ยอินทรีย์ด้วยรวมถึงอายุของการจดทะเบียนนี้มีอายุเพียง 1 ปี และจะต้องต่ออายุใหม่

2) การควบคุมฉลาก ในมาตรา 5 การควบคุมฉลากที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ต้องมีฉลากแสดงน้ำหนักสุทธิของปุ๋ย รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่กำหนดตามที่จดทะเบียนตามมาตรา 4(a) โดยปุ๋ยที่จะต้องมีการควบคุมฉลากตามมาตรานี้ ก็คือ ปุ๋ยการค้าที่มีการควบคุมการขึ้นทะเบียนนั่นเอง

ในส่วนอื่นๆ ก็จะเป็นมาตรการต่อเนื่อง เช่น การให้อำนาจเจ้าพนักงาน เข้าไปตรวจสอบปุ๋ยการค้าเพื่อเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์ รวมทั้งการตรวจสอบสถานที่เก็บว่าถูกต้องตามที่กำหนด รวมทั้งให้อำนาจเจ้าพนักงานที่จะมีอำนาจ “เข้าไป” ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ของเอกชนหรือสาธารณะในเวลาทำการปกติ ตามมาตรา 7 รวมทั้งการห้ามอื่นๆ ตามมาตรา 9 และมาตรา 10

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายควบคุมปุ๋ยของรัฐอินเดียนั้น มี การควบคุมเฉพาะปุ๋ยที่เป็นปุ๋ยการค้า (Commercial Fertilizer) ซึ่งรวมทั้งที่เป็นวัสดุปุ๋ยและปุ๋ยผสม ซึ่งหากเทียบกับของประเทศไทยแล้ว จะรวมทั้งปุ๋ยเคมีที่เป็นปุ๋ยเชิงเดี่ยว ปุ๋ยเชิงประกอบและปุ๋ยอินทรีย์ด้วย เฉพาะที่เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่มีการปรุงแต่ง ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่มีสารปรุงแต่ง นั้นไม่อยู่ใน การควบคุมที่จะต้องจดทะเบียน ซึ่งการจดทะเบียนนี้เป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด ทำให้ผู้เผยแพร่ปุ๋ย ในรัฐจะต้องแจ้งรายการต่างๆ เพื่อรับรองคุณสมบัติตามแบบที่กำหนด ซึ่งการแจ้งรายการต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารในปุ๋ยนั้นๆ ซึ่งจะเป็นฐานที่สำคัญที่รัฐจะเข้าไปตรวจสอบคุณภาพของปุ๋ยได้ว่าเป็นไปตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือไม่ รวมทั้งการควบคุมในเรื่องอื่นๆ เช่น ฉลาก หรือการปลอมปน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การควบคุมปุ๋ยตามกฎหมายนี้ มิได้แยกการควบคุมปุ๋ยอินทรีย์ออกจากกัน การควบคุมปุ๋ยทั้งสองชนิดอยู่ในมาตรการเดียวกันทั้งสิ้น และมุ่งไปสู่การควบคุมปริมาณธาตุอาหารพืชในปุ๋ยนั้นเป็นสำคัญ แม้ว่าจะเป็นปุ๋ยอินทรีย์ก็ตาม มิได้มุ่งหมายในแง่ของปริมาณอินทรีย์วัตถุในปุ๋ยนี้

กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐอินเดียน่า (Commercial Fertilizer Law of 1953) มีประเด็นกฎหมายที่น่าสนใจ คือ กฎหมายนี้มีบทบัญญัติในการบังคับให้ต้องรับผิดชอบหรือคืนเงินเสียหายให้แก่ผู้ซื้อในกรณีที่ปุ๋ยนั้นมีปริมาณธาตุอาหารพืชต่ำกว่าปริมาณธาตุอาหารที่รับรองดังบัญญัติไว้ในมาตรา 8 ว่า

ซึ่งบทบัญญัติในเรื่องนี้นับว่าน่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้เพื่อให้เอกชน ผู้ผลิต ผู้นำเข้าปุ๋ย ต้องมีความรับผิดชอบต่อรักษาคุณภาพของปุ๋ยให้ตรงตามที่ตนเองได้แจ้งและขึ้นทะเบียนไว้ หากคุณภาพปุ๋ยไม่เป็นไปตามที่แจ้งคือมีปริมาณธาตุอาหารต่ำกว่าปริมาณธาตุอาหารรับรองอันถือได้ว่าเป็นการเอาเปรียบเกษตรกรผู้ซื้อปุ๋ย ดังนั้น จึงต้องรับผิดชอบเงินตามสัดส่วนของปริมาณธาตุอาหารพืชที่ขาดไป โดยต้องจ่ายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อที่ผู้ซื้อจะเรียกเอาเงินส่วนนี้ได้ และหากไม่มีผู้ซื้อมารับเงินส่วนแบ่งนี้ก็จะตกแก่องค์กรการกุศลแห่งท้องถิ่นนั้นหรือแก่องค์กรการศึกษา

การบัญญัติเช่นนี้จะทำให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าปุ๋ยอาจได้รับประโยชน์ที่สมควรได้ที่มีผลบังคับได้จริงกว่าการปล่อยให้เอกชนแต่ละคนไปเรียกร้องกันเองซึ่งบางคนอาจไม่ทราบเลยว่าปุ๋ยที่ตนได้ซื้อไปนั้น มีธาตุอาหารพืชไม่ครบ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ก็จะมีผลทำให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ไม่อาจได้รับประโยชน์จากเงินนี้อย่างแน่นอน แต่ในกรณีที่ไม่อารู้ตัวผู้ซื้อได้ เงินส่วนนี้จะตกแก่องค์กรการกุศลหรือองค์กรเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐอินเดียน่า (Commercial Fertilizer Law of 1953) มิได้แยกปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ออกจากกัน แต่แยกประเภทปุ๋ยในลักษณะของปุ๋ย คือ แยกเป็นวัสดุปุ๋ยกับปุ๋ยผสม และแยกตามความมุ่งหมายของการใช้คือแยกเป็นปุ๋ยการค้า ปุ๋ยพิเศษ และปุ๋ยไม่บรรจุ

ในส่วนของมาตรการในการควบคุมปุ๋ยเคมี ได้แก่ การจดทะเบียน การควบคุมฉลาก การจ่ายค่าธรรมเนียมการตรวจสอบ การควบคุมปริมาณธาตุอาหารรับรอง รวมถึงมีบทบัญญัติความรับผิดชอบในกรณีที่ปุ๋ยนั้นมีปริมาณธาตุอาหารต่ำกว่าปริมาณที่แจ้งไว้ แม้จะไม่มีผู้เสียหายดำเนินคดีก็ตาม โดยกำหนดให้ต้องชำระเงินชดเชยส่วนที่ขาดไว้กับรัฐสำหรับจ่ายคืนแก่ผู้ซื้อ ถ้าไม่มีผู้ซื้อมารับคืนก็ให้ตกแก่องค์กรการกุศล หรือองค์กรทางการศึกษา

2) กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา²⁹

²⁹ เรื่องเดียวกันหน้า. 82-93.

กฎหมายควบคุมปุ๋ยของรัฐบาลนิวเม็กซิโก ได้แก่ กฎหมายใน Chapter 76 Article 11 ตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 19 ซึ่งแยกพิจารณาออกดังนี้

(1) ปุ๋ยประเภทต่างๆ

ก. ปุ๋ยการค้า (Commercial Fertilizer) กำหนดไว้ในมาตรา 76-11-3(C)

ข. วัสดุปุ๋ย (Fertilizer Material) กำหนดไว้ในมาตรา 76-11-3(D)

ค. ปุ๋ยพิเศษ (Specialty Material) กำหนดไว้ในมาตรา 76-11-3(E)

ง. ปุ๋ยไม่บรรจุ (Bulk Material) กำหนดไว้ในมาตรา 76-11-3(F)

ปุ๋ยการค้าหมายถึง สารใดๆ ก็ตามที่มิใช่ธาตุที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นธาตุอาหารพืช ตั้งแต่หนึ่งธาตุหรือมากกว่านั้นก็ได้ และใช้เป็นธาตุอาหารพืช หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้หรืออ้างว่ามีคุณค่าในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของพืช ยกเว้นปุ๋ยคอกและปุ๋ยจากพืชที่ไม่มีการปรุงแต่ง ปุ๋ยมาร์ลหินปูน जिई้าไม้ ยิปซัม และผลิตภัณฑ์อื่นตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นอกจากกำหนดความหมายของปุ๋ยดังกล่าวแล้ว ในกฎหมายนี้ยังได้กำหนดลักษณะสารปรับปรุงดิน (Soil Conditioner) ไว้ในมาตรา 76-11-3 (R) ว่า

สารปรับปรุงดิน หมายถึง สารหรือของผสมของสารใดๆ ที่มุ่งหมายจะขายหรือเสนอขายเพื่อเป็นปุ๋ยก็ดี เพิ่มความสมบูรณ์แก่ดินก็ดี หรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ทำให้ดินดีขึ้น หรือมุ่งที่จะใช้เพื่อสนับสนุนหรือกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืช เพิ่มผลผลิตของพืช ปรับปรุงคุณภาพของพืช หรือทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเคมีหรือทางกายภาพในดิน นอกจากปุ๋ยการค้าที่กำหนดไว้ และปุ๋ยอินทรีย์จากสัตว์และพืชที่ไม่มีการปรุงแต่ง และผลิตภัณฑ์อื่นที่ได้รับการยกเว้นโดยข้อบังคับของคณะกรรมการ

ซึ่งการกำหนดความหมายของสารปรับปรุงดินดังกล่าวนับว่าเป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง สามารถครอบคลุมถึงสารที่นำมาใช้ในการปลูกพืชได้เกือบทั้งหมด

(2) การควบคุม

ในกฎหมายนี้มีการควบคุมให้ต้องจดทะเบียนสำหรับสารสองชนิดคือ ปุ๋ยการค้าและสารปรับปรุงดิน

โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ปุ๋ยการค้าต้องจดทะเบียน แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้จัดทำปุ๋ยตามสูตรที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะตามสั่งหรือตามความต้องการของลูกค้า นั้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนสูตรปุ๋ยนั้น แต่ต้องทำฉลากให้ถูกต้อง

การควบคุมสารปรับปรุงดินนั้น ก็มีการกำหนดให้จดทะเบียนสารปรับปรุงดินทำนองเดียวกับปุ๋ยการค้า แต่คงมีความแตกต่างในรายละเอียดของการจดทะเบียน เพราะกรณีของปุ๋ยนั้นจะต้องระบุสูตรและปริมาณธาตุอาหารพืช แต่กรณีของสารปรับปรุงดินนั้นมีของเขตที่

กว้างขวางจึงยากที่จะกำหนดเหมือนปุ๋ยการค้าได้ ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดเรื่องฉลาก ซึ่งกำหนดให้ต้องแสดง

- 1) น้ำหนักสุทธิหรือหน่วยวัดอย่างอื่นที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
- 2) ตราและเกรดปุ๋ย
- 3) ปริมาณธาตุอาหารรับรองและ
- 4) ชื่อและที่อยู่ของผู้ขึ้นทะเบียน

กรณีของสารปรับปรุงดินนั้นข้อ 1,2 และ 4 คล้ายคลึงกันแต่ข้อ 3 กำหนดให้ต้องแสดงส่วนผสมที่แน่นอน รวมถึงวัตถุประสงค์แห่งการใช้ ทั้งนี้เพราะสารปรับปรุงดินนั้นมีวัตถุประสงค์ของการใช้ที่หลากหลายตามแต่ชนิดและความมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว

มาตรการและการควบคุมอื่นๆ

ทั้งปุ๋ยการค้า และสารปรับปรุงดิน มีมาตรการและการควบคุมที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น การควบคุมฉลากในมาตรา 76-11-5 การตรวจสอบ การเก็บตัวอย่าง และการวิเคราะห์ ในมาตรา 76-11-7 การเก็บค่าธรรมเนียมการตรวจสอบในมาตรา 76-11-6 การควบคุมในเรื่องปุ๋ยปลอมในมาตรา 76-11-10 เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในกฎหมายของรัฐนิวเม็กซิโก ยังมีบทบัญญัติในการลงโทษผู้ที่จดทะเบียนปุ๋ยให้ต้องรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายให้กับเกษตรกรในฐานะผู้บริโภค (Consumer) คือ

ในกรณีที่ธาตุอาหารพืชมีปริมาณต่ำกว่าปริมาณธาตุอาหารรับรอง (Guaranteed Analysis) ได้กำหนดการชดเชยค่าเสียหาย โดยแยกรายละเอียดไว้เป็นรายการของธาตุในโตรเจน ฟอสฟอรัส (จากกรดฟอสฟอรัสที่ใช้ประโยชน์ได้ และพोटสเซียม จากพोटแอสที่ละลายน้ำได้ โดยกำหนด ให้มีการลงโทษถึง 3 เท่าของปริมาณธาตุอาหารพืชที่ขาดไป

ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวนี้ต้องจ่ายคืนแก่เกษตรกร โดยวางเงินทั้งหมดไว้แก่กรมการเกษตร (New Mexico Department of Agriculture) เพื่อให้เกษตรกรมารับ หากไม่อาจหาเกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายดังกล่าวได้ เงินจำนวนนี้ได้จ่ายให้กับโรงเรียนพื้นฐาน ดังปรากฏในมาตรา 7-11-8 ซึ่งบทบัญญัตินี้คล้ายกับกฎหมายของรัฐอินเดียน่า คือกำหนดให้ผู้จดทะเบียนปุ๋ยนั้นๆ ต้องจ่ายเงินค่าชดเชยเต็มจำนวนนี้ไว้แก่รัฐและหากไม่สามารถหาเกษตรกรผู้เสียหายได้ก็ให้ตกแก่องค์กรการศึกษาหรือองค์กรการกุศล

กรณีที่สอง กรณีที่น้ำหนักปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินมีน้ำหนักไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ ก็ได้มีการปรับเป็นจำนวนถึง 4 เท่า โดยจ่ายให้กับเกษตรกรผู้ครอบครองปุ๋ยนั้น

สรุปกฎหมายควบคุมปุ๋ยของรัฐนิวเม็กซิโกในส่วนของ การควบคุมปุ๋ยเคมี

ปุ๋ยเคมีถือเป็นปุ๋ยการค้า ซึ่งการควบคุมปุ๋ยการค้า (Commercial Fertilizer) นั้นมีการควบคุมโดยกำหนดให้ผู้จัดจำหน่าย (Distributor) ต้องจดทะเบียนปุ๋ยในแต่ละสูตรแต่ละมาตรฐาน รวมทั้งการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเข้าไปตรวจการเก็บตัวอย่างการวิเคราะห์ การเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบ การควบคุมปุ๋ยปลอม (Misbranding) การควบคุมฉลาก และอื่นๆ

นอกจากนั้นแล้วยังมีการควบคุมสารปรับปรุงดิน (Soil Conditioner) ในระดับเดียวกันกับปุ๋ยการค้าด้วยรวมถึงมีบทบัญญัติลงโทษปรับเป็นค่าเสียหายแก่เกษตรกรในกรณีที่ปุ๋ยนั้นมีธาตุอาหารไม่ครบตามจำนวนที่จดทะเบียนไว้ โดยต้องวางเงินค่าปรับสำหรับปุ๋ยทั้งจำนวนนั้นให้แก่รัฐเพื่อให้เกษตรกรผู้บริโภคมารับไปหากไม่สามารถหาตัวผู้เสียหายได้ ก็ให้โอนเงินดังกล่าวแก่กองทุนการศึกษาสำหรับโรงเรียนพื้นฐาน ซึ่งมีกำหนดสูงถึงสามเท่าของมูลค่าของธาตุอาหารพืชที่ขาด

อีกทั้ง มีบทบัญญัติให้มีการลงโทษปรับเป็นค่าเสียหายแก่เกษตรกรในกรณีที่ปุ๋ยการค้าและสารปรับปรุงดินมีน้ำหนักไม่ครบถ้วน โดยปรับถึง 4 เท่าของมูลค่าของน้ำหนักปุ๋ยที่ขาดไป

3.3.1.2 กฎหมายการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีของประเทศแคนาดา³⁰

กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมปุ๋ยของประเทศแคนาดา คือ Fertilizers Act (R.S., 1985, c. F-10) ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวใช้ในการควบคุมปุ๋ยเพื่อการเกษตร

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำจำกัดความ (Interpretation) ไว้ในข้อ 2 ดังนี้

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ หมายถึงบุคคลผู้ที่ได้รับมอบให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ติดตามการดำเนินการตามข้อที่ 6

ปุ๋ย หมายถึง ธาตุอาหารหล่อเลี้ยงพืชชนิดอื่นๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการผลิต และจำหน่ายให้เป็นอาหารของพืช

ผู้ตรวจหมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจการดำเนินการตามข้อ 6

ฉลาก หมายความว่ารวมถึง คำอธิบายใดๆ เครื่องหมายสัญลักษณ์ตามแบบต่างๆ ที่มากับปุ๋ยโดย ติดไว้กับกล่อง หรือหีบห่อบรรจุ

รัฐมนตรี หมายถึง รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและอาหารทางการเกษตร

หีบห่อ หมายถึง กระสอบ กระเป๋ ถัง กล่อง หรือภาชนะบรรจุใดๆ ที่นำมาใช้ในการบรรจุหรือห่อ

ค่าปรับ หมายถึง บทลงโทษที่กำหนดเป็นค่าปรับเมื่อมีการละเมิด พรบ.ปุ๋ย

ข้อกำหนด หมายถึง ข้อกำหนดต่างๆ ที่ออกด้วยกฎข้อบังคับ

³⁰ สืบค้นวันที่ 10 ต.ค. 2554, จาก <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/F-10/FullText.html>

การจำหน่าย หมายถึง การจำหน่าย, การเสนอราคา, การส่งออก, การรับสิทธิ์ในการเป็นผู้แทนจำหน่ายหรือผลิต

อาหารเสริม หมายถึง สาร หรือสารประกอบนอกเหนือจากปุ๋ยที่ได้ผลิตจำหน่าย หรือใช้แทนเพื่อปรับปรุงดินเพื่อช่วยให้พืชผลหรือธัญพืชเจริญเติบโต

การพิพาท หมายถึง การทบทวนการพิพาทตาม พรบ.เกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร

การละเมิด หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นการต่อต้านพระราชบัญญัติหรือข้อบังคับทางการเกษตรและผลผลิตทางการเกษตร

ในส่วนของการห้าม(Prohibitions)ได้ถูกกำหนดไว้ในข้อ 3 คือ

ห้ามบุคคลใดบุคคลหนึ่งจำหน่ายหรือนำเข้าปุ๋ย หรือส่วนประกอบของปุ๋ย เข้าประเทศแคนาดา ยกเว้นปุ๋ยหรือส่วนประกอบของปุ๋ยที่

ก. ได้ถูกขึ้นทะเบียนตามคำสั่ง

ข. ได้มาตรฐานตามคำสั่ง

ค. บรรจุหีบห่อและมีฉลากความข้อกำหนด

รวมถึงในข้อ 4 ได้กำหนดไว้ว่าห้ามบุคคลใดจำหน่ายปุ๋ยหรือส่วนประกอบของปุ๋ยที่ประกอบด้วยส่วนประกอบที่เป็นอันตรายหรือเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช เมื่อใช้ตามคำแนะนำฉลากของบริษัทที่ติดไว้บนหีบห่อบรรจุ

ในส่วนการบังคับใช้ (Enforcement) ข้อ 6 (1) ได้ให้อำนาจของประธานหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหาร มีอำนาจในการกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ตรวจวิเคราะห์เท่าที่จำเป็นเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

(2) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบวิเคราะห์ ควรจะได้รับใบอนุญาตโดยประธานของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศแคนาดา สามารถเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ตามข้อที่ 7 โดยจะต้องแสดงใบอนุญาตให้เจ้าของสถานที่นั้นๆทราบ

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานได้ถูกบัญญัติไว้ในข้อ 7 คือ

(1) เมื่อมีเหตุต้องสงสัยเจ้าพนักงานอาจจะดำเนินการตามเวลาที่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น

(ก) เข้าไปในสถานที่ใดๆ ที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเชื่อว่าพระราชบัญญัติให้ความคุ้มครอง

(ข) เปิดหีบห่อใดๆ ที่ต้องสงสัยที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเชื่อว่าพระราชบัญญัติให้ความคุ้มครอง

(ค) นำตัวอย่างมาทดสอบได้

นอกจากนั้นในส่วนของหมายค้น

(1.1) ในกรณีที่พื้นที่พักอาศัยส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม่ควรเข้าไปหากปราศจากการยินยอมจากเจ้าของบ้านยกเว้นอำนาจตามข้อ 1.2 คือ

(1.2) สถานที่ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมและคำร้องขอ

(ก) เป็นสถานที่พักอาศัยส่วนบุคคล

(ข) สถานที่พักอาศัยส่วนบุคคลทั้งหมด มีความจำเป็นต้องเข้าไปเพื่อบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ

(ค) สถานที่พักอาศัยส่วนบุคคลทั้งหมด ที่มีเหตุผลอันควรที่จะเข้าไปแต่ถูกปฏิเสธ ศาลอาจจะต้องออกหมายค้นพิเศษ

(1.3) การปฏิบัติตามใบอนุญาตภายใต้หัวข้อย่อยที่ 2 พนักงานเจ้าหน้าที่ควรหลีกเลี่ยงการใช้กำลังแต่สามารถใช้กำลังได้ตามที่หมายค้นได้กำหนดไว้ในกรณีพิเศษเท่านั้น

(2) เจ้าของหรือผู้รับผิดชอบสถานที่ที่ทำการตรวจค้นจะต้องให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ข้อมูลที่น่าไปสู่การปฏิบัติที่มีความถูกต้องตามการบังคับใช้กฎหมาย

8 (1) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดให้การที่ทำให้เกิดการไขว่เขวทั้งการพูดหรือการเขียนสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

9 (1) วัสดุซึ่งเจ้าพนักงานมีเหตุเชื่อได้ว่าการกระทำที่ละเมิดกฎข้อบังคับเจ้าพนักงานอาจจะตรวจยึดได้

การควบคุม

(2) ของที่ยึดได้ตามข้อย่อยที่ (1) ไม่ควรจะนำมาควบคุมหลังจาก

(ก) ได้มีการปฏิบัติไปก่อนหน้านี้แล้วตาม พรบ. หรือเจ้าพนักงานได้วินิจฉัยแล้ว

(ข) ครบกำหนด 6 เดือน หลังทำการตรวจยึด

การปรับ

(3) เมื่อมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติจะต้องมีการปรับหรือบทลงโทษถือเป็นการกระทำผิดต่อราชอาณาจักรแคนาดา

ในส่วนของการกระทำผิดและบทลงโทษ (Offences and punishment)

10. บุคคล ลูกจ้าง หรือผู้แทนจำหน่ายทำการละเมิด พระราชบัญญัติหรือข้อบังคับ ถือว่ามีความผิดต้องระวางโทษดังนี้

(ก) การละเมิด พระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญ หรือทั้งจำและปรับ

(ข) การกระทำความผิดโดยเจตนา หรือใช้กฎหมายไปในทางที่มิชอบ ปรับไม่เกิน 250,000 เหรียญ จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำและปรับ

การจำกัดห้วงเวลา

10.1 การดำเนินการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี

หนังสือรับรองของรัฐมนตรี

10.2 ห้ามใช้หนังสือรับรองต่างๆ ที่ออกโดยรัฐมนตรีมาใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลหากไม่สามารถพิสูจน์ลายมือชื่อในการลงนามได้

การกระทำความผิดโดยลูกจ้างหรือผู้แทนจำหน่าย

11. ในการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการต่อลูกจ้างหรือผู้แทนจำหน่ายเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดทั่วไป

ใบอนุญาต

12. การดำเนินการสำหรับการกระทำความผิดพระราชบัญญัตินี้ คือการทบทวนการให้ใบอนุญาตให้ประกอบการได้

สถานที่ในการพิจารณาคดีนั้นให้ทำการพิจารณาคดีที่เกิดจากการกระทำความผิดโดยศาลที่ตั้งอยู่เขตที่กระทำความผิดนั้น

3.3.2 ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil law)

ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil law) เป็นระบบกฎหมายที่ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นมาในกลุ่มประเทศยุโรปภาคพื้น (Continental Europe) อันได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี สเปน เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ โดยระบบกฎหมายดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายโรมัน นอกจากนั้นแล้วระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil law) ยังได้ถูกนำไปเป็นกฎหมายต้นแบบสำหรับประเทศที่เคยถูกปกครองหรือไม่เคยถูกปกครองโดยกลุ่มประเทศยุโรปภาคพื้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศในละตินอเมริกา เช่น สเปน อาเจนติน่า บราซิล ประเทศในทวีปเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปฎิบัติของประเทศไทยที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil law) ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศไทยญี่ปุ่น ดังจะได้กล่าวต่อไป

3.3.2.1 กฎหมายการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีของประเทศญี่ปุ่น³¹

ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับปุ๋ย คือ Fertilizer Control Law of Japan ในกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ ได้ให้ความหมายของปุ๋ยว่า หมายถึง สารใดๆ ที่ใส่ในดินโดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มธาตุอาหารแก่พืชหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในดินที่เกิดประโยชน์ต่อพืช หรือ เมื่อใส่ให้กับพืชแล้วช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืช

ในกฎหมายของญี่ปุ่นได้แบ่งปุ๋ยออกเป็น

1) ปุ๋ยพิเศษ (Special Fertilizer) หมายถึง ไร่ข้าว และปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอื่นที่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ กำหนด

2) ปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) หมายถึง ปุ๋ยอื่นนอกจากปุ๋ยพิเศษ

จากการแบ่งประเภทของปุ๋ยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปุ๋ยพิเศษ (Special Fertilizer) นั้นมุ่งไปถึงปุ๋ยธรรมชาติหรือปุ๋ยอินทรีย์เป็นหลัก กับปุ๋ยอื่นที่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้กำหนด ส่วนปุ๋ยเคมีตามที่กำหนดในกฎหมายของประเทศไทยนั้นจะอยู่ในกลุ่มของปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) ของประเทศญี่ปุ่น

รวมถึงมีมาตรการควบคุมปุ๋ยในเรื่องของการผลิต และการนำเข้า โดยกฎหมายดังกล่าว จะควบคุมเฉพาะปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) โดยกฎหมายกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนดังจะกล่าวต่อไป

ในส่วนของการควบคุมฉลากสำหรับผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ขายก็ได้บัญญัติควบคุมเฉพาะปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) ดังนี้คือ

ในส่วนของบริษัทผู้ผลิตที่ใช้กับปุ๋ยพิเศษ (Special Fertilizer) นั้น Article 22 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่า

(1) ผู้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งปุ๋ยพิเศษต้องยื่นแสดงรายการข้อมูลดังต่อไปนี้ต่อพนักงานเจ้าพนักงานในท้องที่ที่สถานที่ผลิตหรือสถานที่ทำการนำเข้าตั้งอยู่ในเขตสองสัปดาห์ ก่อนเริ่มดำเนินธุรกิจดังกล่าวนี้

ก. ชื่อและที่อยู่ (กรณีบริษัทจดทะเบียน, บริษัท, ชื่อผู้มีอำนาจทำการแทน และสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่)

ข. ชื่อปุ๋ย

ค. กรณีผู้ผลิต ชื่อ และสถานที่ที่ผลิตปุ๋ย

ง. สถานที่เก็บและสถานที่จำหน่ายปุ๋ยพิเศษ

³¹ สุนทร มณีสวัสดิ์. เรื่องเคมี. หน้า 59-71.

(2) ผู้ผลิตนำเข้าซึ่งปุ๋ยพิเศษ เปลี่ยนแปลงรายการที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคแรก ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานภายใน 2 สัปดาห์ นับแต่วันเปลี่ยนแปลงรายการดังกล่าว ความข้อนี้ให้ใช้ตลอดถึงกรณีและผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปดำเนินการธุรกิจต่อไปด้วย

ซึ่งบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว เห็นได้ชัดเจนว่าการควบคุมดูแลปุ๋ยพิเศษ ในกฎหมายของญี่ปุ่น กฎหมายเพียงแต่กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ แก่รัฐเท่านั้น ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนเหมือนกับปุ๋ยเคมี

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กฎหมายควบคุมปุ๋ยของญี่ปุ่น ยังได้มีบทบัญญัติในเรื่องการทำรายงานเรื่องการขายปุ๋ย(Report Concerning Fertilizer Selling) ตามมาตรา 23 การห้ามการปลอมปนปุ๋ยตามมาตรา 25 การเปิดเผยหรือให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เช่น การให้ข้อมูลส่วนประกอบที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือการใช้ชื่อที่ทำให้เข้าใจผิดในส่วนประกอบของปุ๋ยตามมาตรา 27 บทบัญญัติเหล่านี้บังคับกับปุ๋ยทุกชนิด รวมถึงผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายปุ๋ยพิเศษด้วย

สรุป กฎหมายควบคุมปุ๋ยของประเทศญี่ปุ่น มุ่งควบคุมปุ๋ยเคมีเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นในเรื่องการขออนุญาตขึ้นทะเบียน รวมถึงมีบทบัญญัติทั่วไป เช่น การห้ามปลอมปนปุ๋ย การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง รวมถึงการเก็บรักษาสถิติต่างอีกด้วย

3.4 เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีประเทศไทยกับต่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับปุ๋ยของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 นั้นได้แบ่งปุ๋ยออกเป็นหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์เคมี ฯลฯ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหมายปุ๋ยเคมี จะพบว่า กฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้คำนิยามของคำว่าปุ๋ยเคมีแตกต่างกันกับของประเทศไทย ยกตัวอย่าง เช่น

กฎหมายควบคุมปุ๋ยของมลรัฐอินเดียนาประเทศสหรัฐอเมริกา (Commercial Fertilizer Law of 1953) ไม่ได้แยกปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ออกจากกัน แต่แยกประเภทปุ๋ย ในลักษณะของปุ๋ย คือ แยกเป็นวัสดุปุ๋ยกับปุ๋ยผสม และแยกตามความมุ่งหมายของการใช้คือแยกเป็น ปุ๋ยการค้า ปุ๋ยพิเศษ และปุ๋ยไม่บรรจุ

ส่วนกฎหมายควบคุมปุ๋ยของรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ปุ๋ยเคมีถือเป็นปุ๋ยการค้า ส่วนกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมปุ๋ยของประเทศแคนาดา คือ Fertilizers Act (R.S., 1985, c. F-10) ปุ๋ย หมายถึง ธาตุอาหารหล่อเลี้ยงพืชชนิดอื่นๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการผลิต และจำหน่ายให้เป็นอาหารของพืชซึ่งไม่ได้แยกว่าเป็นต้องปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยใดโดยเฉพาะ

ส่วนกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น แบ่งปุ๋ยออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ปุ๋ยพิเศษ (Special Fertilizer) หมายถึง ไร่ข้าว และปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอื่นที่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ กำหนด
- 2) ปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) หมายถึง ปุ๋ยอื่นนอกจากปุ๋ยพิเศษ ซึ่งปุ๋ยเคมีตามที่กำหนดในกฎหมายของประเทศไทยนั้นจัดอยู่ในกลุ่มของปุ๋ยสามัญ (Ordinary Fertilizer) ของประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนั้นแล้ว กฎหมายของแต่ละประเทศยังได้มีบทบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรการควบคุมปุ๋ยเคมีที่คล้ายๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายรัฐอินเดียนาประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียน การควบคุมฉลาก การให้อำนาจเจ้าพนักงาน เข้าไปตรวจสอบปุ๋ยการค้า เพื่อเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์ รวมทั้งการตรวจสอบสถานที่เก็บ

การควบคุมปุ๋ยการค้า (Commercial fertilizer) ของมลรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีการควบคุมโดยกำหนดให้ผู้จำหน่าย (Distributor) ต้องจดทะเบียนปุ๋ยในแต่ละสูตรแต่ละมาตรา รวมทั้งการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเข้าไปตรวจการเก็บตัวอย่างการวิเคราะห์ การเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบ การควบคุมปุ๋ยปลอม (Misbranding) การควบคุมฉลาก และอื่นๆ

ในส่วนของกฎหมายประเทศแคนาดานั้น ได้ห้ามบุคคลใดบุคคลหนึ่งจำหน่ายหรือนำเข้าปุ๋ย หรือส่วนประกอบของปุ๋ย เข้าประเทศแคนาดา ยกเว้นปุ๋ยหรือส่วนประกอบของปุ๋ยที่

- 1) ได้ถูกขึ้นทะเบียนตามคำสั่ง
- 2) ได้มาตรฐานตามคำสั่ง
- 3) บรรจุหีบห่อและมีฉลากความข้อกำหนด

ในส่วนการบังคับใช้ (Enforcement) นั้น ได้ให้อำนาจของประธานหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหาร มีอำนาจในการกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ตรวจวิเคราะห์ และสามารถเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ได้

ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นมุ่งเน้นควบคุมปุ๋ยเคมีเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นในเรื่องการขออนุญาตขึ้นทะเบียน รวมถึงมีบทบัญญัติทั่วไป เช่น การห้ามปลอมปนปุ๋ย การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริง รวมถึงการเก็บรักษาสถิติต่างๆ ซึ่งบทบัญญัติเหล่านี้บังคับกับปุ๋ยทุกชนิด รวมถึงผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายปุ๋ยพิเศษด้วย

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วจะพบว่า มาตรการควบคุมปุ๋ยเคมีตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 นั้น เริ่มควบคุมตั้งแต่การผลิตเพื่อการค้า ขาย นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านปุ๋ยต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้า

พนักงาน และการอนุญาตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมวิชาการเกษตร กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปื๊ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการที่ต้องการผลิตและ จำหน่ายปื๊เคมีเพื่อการค้า ขาย นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านปื๊ต้องขึ้นทะเบียนขออนุญาตกับกรม วิชาการเกษตร โดยผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับปื๊มีหน้าที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น จัดให้มี การวิเคราะห์ปื๊ทุกครั้งที่เกิดขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิต โดยมีหลักฐานแสดงรายละเอียดของ ผลวิเคราะห์ทุกครั้ง³² นอกจากนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้บัญญัติควบคุมคุณภาพปื๊ ด้วยการห้าม มิให้ผลิตเพื่อการค้า ขาย หรือนำเข้าปื๊เคมีปลอม ปื๊เคมีผิดมาตรฐาน ปื๊เคมีเสื่อมคุณภาพ หาก ผ่าฝืนมีโทษตามกฎหมาย

ซึ่งในส่วนของมาตรการลงโทษนี้ กฎหมายเกี่ยวกับปื๊เคมีของประเทศไทยมีความ แตกต่างจากของต่างประเทศคือ พระราชบัญญัติปื๊ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ปื๊ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มีการลงโทษจำคุกและปรับแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืน ซึ่งจากการศึกษา กฎหมายของต่างประเทศ จะพบว่ามีความหมายของประเทศแคนาดาเท่านั้นที่บัญญัติถึงโทษจำคุก กล่าวคือ

หากมีการละเมิด พระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษไม่เกิน 6 เดือนปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญ หรือทั้งจำและปรับ รวมถึงการกระทำผิดโดยเจตนา หรือใช้กฎหมายไปในทางที่มิชอบ ปรับ ไม่เกิน 250,000 เหรียญ จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำและปรับ

รวมถึงกฎหมายของประเทศแคนาดาได้มีการจำกัดระยะเวลาในการดำเนินการ ฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีว่าให้มีระยะเวลาไม่เกิน 2 ปีซึ่งเป็นกฎหมายที่แตกต่างจากของประเทศไทย และประเทศอื่นๆ

นอกจากที่กล่าวไปแล้วข้างต้น สิ่งที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดในส่วนของการลงโทษก็คือ การกำหนดค่าเสียหายรวมถึงมาตรการเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง ซึ่งในกรณี ของกฎหมายมลรัฐอินเดียน่า ได้กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ปื๊นั้นมีปริมาณธาตุอาหารต่ำกว่าปริมาณที่ แข็งไว้ แม้จะไม่มีผู้เสียหายดำเนินคดีก็ตาม ให้ต้องชำระเงินชดเชยส่วนที่ขาดไว้กับรัฐสำหรับจ่ายคืน แก่ผู้ซื้อ ถ้าไม่มีผู้ซื้อมารับคืนก็ให้ตกแก่องค์กรการกุศล หรือองค์กรทางการศึกษา

ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับ กฎหมายของรัฐนิวเม็กซิโกที่มีบทบัญญัติลงโทษปรับเป็น ค่าเสียหายแก่เกษตรกรในกรณีที่ปื๊นั้นมีธาตุอาหารไม่ครบตามจำนวนที่จดทะเบียนไว้ โดยต้อง วางเงินค่าปรับสำหรับปื๊ทั้งจำนวนนั้นให้แก่รัฐ เพื่อให้เกษตรกรผู้บริโภคมารับไปหากไม่สามารถ

³² พระราชบัญญัติปื๊ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปื๊ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มาตรา

หาตัวผู้เสียหายได้ ก็ให้โอนเงินดังกล่าวแก่กองทุนการศึกษาสำหรับโรงเรียนพื้นฐาน ซึ่งมีกำหนดสูงถึงสามเท่าของมูลค่าของธาตุอาหารพืชที่ขาด

อีกทั้งมีบทบัญญัติให้มีการลงโทษปรับเป็นค่าเสียหายแก่เกษตรกรในกรณีที่ผู้การค้าซึ่งเทียบได้กับปุ๋ยเคมีมีน้ำหนักไม่ครบถ้วน โดยปรับถึง 4 เท่าของมูลค่าของน้ำหนักปุ๋ยที่ขาดไป ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาทั้งสองรัฐนี้ ถือเป็นกฎหมายที่ได้กำหนดมาตรการลงโทษในส่วนแพ่งไว้อันมีความแตกต่างอย่างมากกับกฎหมายของประเทศไทย